

Soc regidor/a de joventut, i ara què?

Les principals 150 preguntes

Col·lecció Soc regidor/a, i ara què? núm. 12

Mandat 2023-2027

Fundació
Aula d'Alts
Estudis Electes

Càtedra
Enric Prat de la Riba
d'Estudis Jurídics Locals

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Soc regidor/a de joventut, i ara què?

Les principals 150 preguntes

Soc regidor/a de joventut, i ara què?

Les principals 150 preguntes

Núria Vallès López

Tècnica d'Educació a l'Ajuntament d'Argentona i
ex-responsable de l'equip de Suport Integral al
Territori de l'Agència Catalana de la Joventut.

Xavi Ramos Acosta

Tècnic de Suport Integral al Territori a la Coordinació
Territorial de Joventut Barcelona, Agència Catalana
de la Joventut.

Associació
Catalana
de Municipis

Col·lecció

Soc regidor/a, i ara què?

Directora de la col·lecció

Judith Gifreu i Font

Coordinadora editorial

Joana Ortega i Alemany

Primera edició: juny del 2023

© Associació Catalana de Municipis

València 231, 6a

08007 Barcelona

www.acm.cat

acm@acm.cat

Disseny gràfic:

Eumogràfic

Maquetació i impressió:

Cèltica Impressió, S.L.

Dipòsit Legal: B7573-2023

ISBN: 978-84-127030-3-0

Índex

Presentació	15
--------------------------	----

Primera part. Joventut i polítiques de joventut.	
Aproximació conceptual	19

1. Què s'entén per joventut?
2. Quina és la diferència entre els conceptes adolescència i joventut?
3. Podem fer una lectura generacional sobre la joventut?
4. Com es veu representada la gent jove als mitjans de comunicació?
5. Es pot promoure una imatge més ajustada a la realitat juvenil?
6. Què són l'adultcentrisme i l'adultisme?
7. A què fa referència la perspectiva de cicles de vida en les polítiques socials?
8. Què entenem per polítiques de joventut?
9. Què caracteritza les polítiques locals de joventut?
10. Per què parlem d'empoderament de les persones joves en polítiques de joventut?
11. Què entenem per acció socioeducativa amb les persones joves?
12. Quin és el paper de la transversalitat en polítiques de joventut?
13. Què implica el treball en xarxa en joventut?

Segona part. Marc competencial i institucional de les polítiques de joventut	31
---	----

14. Quines són les administracions implicades en el desenvolupament de les polítiques de joventut?
15. Quin marc competencial estableix la Constitució espanyola?
16. Quines són les competències de la Generalitat de Catalunya?
17. Quines són les principals aportacions de la Llei 33/2010, d'1 d'octubre, de polítiques de joventut?

18. Quines són les competències dels ens municipals en matèria de Joventut?
19. En què es concreta la funció d'assistència i cooperació dels ens locals supramunicipals als municipis en matèria de joventut?
20. Quines són les funcions dels consells comarcals en matèria de joventut?
21. Quin paper tenen en joventut les diputacions i, en especial, la Diputació de Barcelona?
22. Existeixen altres desplegaments normatius en joventut a Catalunya?
23. Quina ha estat l'evolució dels plans nacionals de joventut de Catalunya?
24. Quin és el pla nacional de joventut vigent en l'actualitat?
25. Quin és el paper del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya?
26. Qui és el referent de joventut a nivell estatal?
27. Què són els Consells Locals de Joventut i els Consells Municipals de Joventut?
28. Quines polítiques adreçades específicament a les persones joves es despleguen pel que fa a Europa?
29. Què són els ODS i quina incidència poden tenir en les polítiques de joventut?

Tercera part. Sobre les regidories de Joventut 47

30. Tots els municipis compten amb una regidoria de Joventut?
31. Quines són les funcions d'una regidoria de Joventut?
32. Què s'espera del regidor de Joventut?
33. Com es planteja la gestió del conflicte des d'una regidoria de Joventut?
34. Com es resolen els solapaments i els espais d'intersecció amb altres agents que intervenen en joventut al municipi?
35. On pot cercar suport o recursos una regidoria de Joventut?
36. Quin és el suport econòmic per a les regidories de Joventut més estès arreu de Catalunya?

Quarta part. La planificació estratègica en joventut 57

37. Per què parlem de planificació estratègica en joventut?
38. Però, què és un pla local de joventut?
39. Quin és el procés de treball d'un pla local de joventut?
40. Què aporta la planificació estratègica a les polítiques locals de joventut?
41. Quan té sentit impulsar un pla local de joventut?
42. I als municipis petits?
43. Quines consideracions cal plantejar-se a l'inici del procés d'un pla local de joventut?
44. Es pot demanar suport per a l'elaboració del PLJ?

Cinquena part. Els professionals de joventut 67

45. Quins són els professionals de joventut més comuns que podeu trobar en una estructura municipal? Quines són les seves tasques i responsabilitats en relació amb el jovent del municipi?
46. Quina importància té la formació dels professionals de joventut?
47. Quina branca de titulacions és la més adequada per als professionals de joventut?
48. Quina ha de ser la relació entre els professionals de joventut i el regidor de Joventut?
49. Quins són els mitjans disponibles per a l'equip de professionals de joventut del municipi per desenvolupar projectes i programes per als joves?
50. Com s'organitza la coordinació entre els professionals de Joventut i altres departaments de l'ajuntament (Educació, Esport, Cultura, etc.) per donar suport als joves en les seves necessitats i inquietuds?
51. Quin és el paper del regidor de Joventut en la supervisió i el seguiment de les activitats de les persones professionals de joventut?

52. Hi ha alguna diferència entre els professionals de Joventut de grans ciutats, de municipis mitjans i municipis petits?
53. Què és un tècnic de joventut compartit?
54. Quins aspectes cal tenir en compte si es vol externalitzar la contractació de professionals de Joventut?
55. Hi ha alguna associació que representi els interessos dels professionals de Joventut?

Sisena part. Equipaments i serveis juvenils 77

56. Què entenem per equipaments juvenils?
57. Què és un servei juvenil?
58. Quins tipus de serveis juvenils es poden impulsar des de les regidories de Joventut?
59. Què són els serveis d'informació, orientació i assessorament juvenil?
60. Què és i qui forma part de la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil?
61. Els casals de joves, són espais de participació i dinamització juvenil?
62. Què són els espais de promoció cultural juvenil?
63. Què són els serveis de suport acadèmic?
64. Existeix un registre o cens d'equipaments i serveis juvenils?
65. Què cal fer per iniciar o revisar el funcionament d'un equipament juvenil?
66. Què és el pla d'usos d'un equipament?
67. És necessari disposar d'un pla d'usos per a un equipament juvenil?
68. Quins són els models de gestió d'un equipament o servei juvenil municipal?
69. Qui són Casals de Joves de Catalunya?
70. És recomanable establir un reglament d'ús dels equipaments juvenils?
71. Cal fer un registre de persones usuàries i d'usos dels serveis juvenils?

Setena part. Polítiques inclusives i joventut 89

72. Què són les polítiques inclusives en l'àmbit de la joventut?

- 73. En l'àmbit de les polítiques de joventut, què entenem per inclusió social?
- 74. Quins són els principals eixos de desigualtat que cal tenir en compte en les polítiques de joventut?
- 75. Com es descriuen les desigualtats per raó d'origen?
- 76. I les desigualtat per raó de gènere?
- 77. I les desigualtats per raó de classe social?
- 78. Què és la perspectiva interseccional de les polítiques de joventut?
- 79. Com s'implementa la perspectiva de la interseccionalitat a les polítiques de joventut, especialment a les relacionades amb l'emancipació de les persones joves?
- 80. Quines són les possibles conseqüències de no tenir en compte la diversitat de les persones joves i les desigualtats socials en les polítiques de joventut del nostre municipi?

Vuitena part. Situació de les persones joves a Catalunya 97

- 81. Com podem entendre la realitat juvenil a Catalunya?
- 82. Quines són les principals institucions que proporcionen coneixement de la situació de les persones joves a Catalunya?
- 83. Quants joves hi ha a Catalunya?
- 84. Hi ha diferències en el pes demogràfic de la joventut a les diferents zones de Catalunya?
- 85. Quins altres fenòmens podem destacar sobre les característiques demogràfiques de la joventut?
- 86. Quina és la situació educativa de la joventut a Catalunya?
- 87. Com influeix la formació complementària en les desigualtats educatives?
- 88. Quines són les principals desigualtats educatives que afecten la població jove?
- 89. Quin és el paper de l'educació no formal en la situació educativa de les persones joves?

90. Quina és la situació laboral de les persones joves a Catalunya i quins són els factors que contribueixen a aquesta situació?
91. Quin és l'impacte de la situació laboral actual sobre les dones i com es relaciona amb la distribució desigual del treball productiu i reproductiu?
92. Quines altres situacions generen desigualtats en el mercat laboral?
93. En relació amb l'emancipació i l'accés a l'habitatge, quina és la situació de les persones joves?
94. Quines són les principals dificultats que tenen les persones joves per emancipar-se?
95. Quines desigualtats socials afecten a l'accés de l'habitatge de les persones joves?
96. En relació amb la diversitat del territori, quines diferències pot haver-hi per a l'emancipació?
97. Quina és la situació de les persones joves en relació amb la salut mental?
98. Quins altres factors estan relacionats amb la salut de les persones joves?
99. Com afecten les desigualtats socials a la salut de les persones joves?
100. Quines són les pràctiques culturals i d'oci més comunes entre els joves i quins són els factors que influeixen en la seva participació en aquestes activitats?
101. Quins són els factors de desigualtat que influeixen en la participació cultural i d'oci entre els joves?
102. Per què és important que els joves participin activament en la seva comunitat i en la vida social?
103. Quines són les característiques de la participació de les persones joves?
104. Què significa que les persones joves participen als marges?
105. Existeixen desigualtats en la participació de les persones joves?

Novena part. Àmbits d'actuació en polítiques locals de joventut 113

106. Quins són els principals àmbits d'actuació de les polítiques locals de joventut que ha de tenir en compte un regidor de Joventut?
107. Quines actuacions poden fer els ajuntaments en matèria educativa?
108. Quins són els aspectes importants que cal tenir en compte per abordar les desigualtats que viuen les persones joves en matèria educativa?
109. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria d'educació?
110. Quines actuacions es poden fer en matèria de treball juvenil?
111. En relació amb el treball reproductiu, què es pot fer des dels ajuntaments?
112. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria de treball juvenil?
113. Es poden fer actuacions per facilitar l'accés a l'habitatge de les persones joves?
114. Quins són els aspectes importants que cal tenir en compte per abordar les desigualtats que viuen les persones joves en matèria d'habitatge?
115. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria d'habitatge?
116. Quines actuacions es poden fer en relació amb la salut de les persones joves?
117. Quins són els aspectes importants que cal tenir en compte per abordar les desigualtats que viuen les persones joves que poden afectar a la salut?
118. Què és la perspectiva salutogènica i com es pot aplicar a les polítiques de salut?
119. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria de salut?
120. Quines actuacions poden fer els ajuntaments per fomentar les pràctiques culturals de les persones joves?

121. Què cal tenir en compte per al disseny d'aquestes actuacions per reduir les desigualtats socials?
122. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en l'àmbit cultural?
123. Quins reptes ha d'assumir una regidoria de Joventut en relació amb la participació de les persones joves?
124. Quines polítiques de participació juvenil es poden fer des dels ajuntaments?
125. Si m'estic plantejant fer un procés participatiu amb les persones joves al meu municipi, què he de tenir en compte?
126. Què entenem per acció comunitària en l'àmbit de les polítiques de participació juvenil?
127. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria de participació?
128. Quines són les principals actuacions que es poden fer des dels ajuntaments en matèria de polítiques de gènere? Quins criteris cal tenir en compte per implementar-les?
129. Quins criteris cal tenir en compte per aplicar les polítiques de gènere?
130. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar polítiques de gènere?
131. Quin interès té la promoció de projectes de mobilitat internacional des de la regidoria de Joventut?
132. Quines actuacions pot fer la regidoria de Joventut per promoure la mobilitat internacional de les persones joves?

Desena part. Joves i ruralitats 135

133. Quins són els principals reptes dels entorns rurals?
134. En què consisteixen les polítiques rurals de joventut?
135. Quins són els principals eixos de les polítiques de repoblament?

- 136. Com es poden aplicar polítiques que fomentin l'arrelament de les persones joves del territori?
- 137. Què és l'Agenda Rural de Catalunya?
- 138. Quins són els principals agents que intervenen en les polítiques rurals?
- 139. Quins són els principals programes que existeixen a Catalunya?

Onzena part. Sobre comunicació i

digitalització en joventut 143

- 140. Per què és important establir una comunicació efectiva amb les persones joves del municipi?
- 141. Quines són les principals barreres que s'han de superar per aconseguir una comunicació efectiva amb les persones joves?
- 142. Quin tipus de llenguatge s'ha d'utilitzar en les eines de comunicació?
- 143. Com es pot involucrar els joves en la presa de decisions locals a través d'una comunicació efectiva?
- 144. Quines són les millors xarxes socials per establir la comunicació amb les persones joves?
- 145. Les xarxes socials, es poden fer servir també per a la informació i l'orientació juvenils?
- 146. Com es poden fer anar perquè serveixin d'altaveu a les iniciatives de les persones joves o d'altres col·lectius que generin continguts interessants per a les persones joves del municipi?
- 147. Què implica definir un pla de comunicació?
- 148. Què és la digitalització dels serveis de Joventut?
- 149. Com podem promoure la ciutadania digital de les persones joves?
- 150. Quines activitats poden fer els ajuntaments per capacitar les persones joves en la digitalització?

Presentació

Soc regidor/a de joventut, i ara què?

L'Associació Catalana de Municipis agrupa a tots els Ajuntaments, Consells Comarcals i Diputacions de Catalunya, així com molts altres ens locals d'arreu del país, als quals prestem serveis, suport, assessorament i formació, per tal d'ajudar-vos en el vostre dia a dia com a servidores i servidors públics municipals, en la gestió pública i en la millora dels pobles i ciutats.

En aquest sentit, la formació és una eina estratègica pel desenvolupament professional i personal, però també per a la millora i l'excel·lència en el servei públic, que forma part de l'ADN municipalista que tots portem a dintre, i és aquest l'esperit que ens mou a dedicar uns anys de la nostra vida a servir a les nostres veïnes i veïns. El catàleg de formació que t'oferim és ampli, flexible i d'adapta i actualitza contínuament per abordar totes les necessitats, requeriments i noves demandes i competències que es requereixen en un entorn dinàmic i canviant, i amb una administració cada cop més professionalitzada, digital i transparent.

Aquí trobareu resposta a les principals preguntes, dubtes i reptes en el vostre dia a dia com a regidors/es de joventut, així com informació bàsica sobre les competències municipals en la matèria, recursos i casos pràctics, en un format de guia que vol ser-vos de la màxima utilitat en els primers passos de la vostra dedicació en aquestes competències municipals.

Teniu a la vostra disposició tots els productes i serveis, eines, formació, suport i veu de l'ACM per seguir-vos acompanyant en el dia a dia de la vostra tasca com a electes locals. No dubteu en fer-los servir. Estem a la vostra disposició, perquè la força del municipalisme és la dels més de nou mil regidores i regidors que com tu, donen el millor de si mateixos cada dia pels seus municipis. Moltes gràcies!

Lluís Soler i Panisello

President de l'ACM

Juny 2023

Primera part.

**Joventut i polítiques de
joventut. Aproximació
conceptual**

1. Què s'entén per joventut?

L'article 2 de la Llei 33/2010, d'1 d'octubre, de polítiques de joventut, defineix les persones joves, amb caràcter general, com el conjunt de persones d'entre 16 i 29 anys, i amb caràcter específic, en algunes polítiques es poden ampliar aquests límits d'edat per adaptar-los a la realitat social i als objectius que cal assolir.

Tanmateix, la definició de *joventut* mostra un alt grau d'heterogeneïtat segons la perspectiva sociològica, política i juridiconormativa que utilitzin els diferents països o administracions. Cal tenir en compte que històricament la joventut s'ha constituït a partir del benestar, l'allargament del període d'estudis i l'endarreriment generalitzat de l'emancipació.

El darrer Pla Nacional de Joventut de Catalunya (PNJCat2020) utilitzava una conceptualització àmplia de la joventut per facilitar una mirada integral dels problemes i les oportunitats de les persones joves en les polítiques que volia impulsar, i que es podria resumir en:

- La joventut com un període del cicle vital en el qual es produeixen un seguit de transicions —educatives, laborals, residencials, familiars i ciutadanes—, per tant, un temps per a la construcció dels projectes de vida i de les identitats personals i col·lectives.
- La joventut com una etapa d'adquisició i d'exercici de la ciutadania i de rols ciutadans, per tant, com un col·lectiu amb un paper protagonista en el canvi social.

2. Quina és la diferència entre els conceptes adolescència i joventut?

L'adolescència i la joventut són dos conceptes relacionats, però no són sinònims. Així doncs, l'adolescèn-

cia correspon al període de la vida que va des de la pubertat fins a la finalització del creixement, aproximadament cap als 18 anys, caracteritzada pels canvis físics, psicològics i socials i marcada pel pas de la infància a l'edat adulta, i la joventut, en canvi, abasta un període més ampli de la vida, que inclou aquella etapa posterior a l'adolescència en la qual progressivament van adquirint més protagonisme els processos d'emancipació.

3. Podem fer una lectura generacional sobre la joventut?

Les etiquetes generacionals s'utilitzen sovint quan es parla de les persones joves, però aquesta classificació és complexa i cal ser prudents a l'hora de fer-ne ús.

Agrupar les persones per generacions és un mètode de la sociologia per identificar, de manera senzilla, actituds i patrons de conducta. En termes generals, hi ha dues maneres de fer agrupacions de les generacions socials. D'una banda, determinar les generacions segons l'any de naixement i, de l'altra, considerar que les generacions es creen quan es produeixen canvis en el context històric i social, cosa que provoca l'establiment de diferències entre països i que no es pugui generalitzar a l'hora de parlar de les mateixes generacions arreu del món.

Malgrat aquestes variacions, hi ha un cert consens en la denominació de les generacions que s'han anat succeint a la societat occidental i que es va començar a utilitzar a la dècada dels anys vint als Estats Units, tot i que es veu molt influenciada per la realitat del món anglosaxó, segons el qual actualment s'utilitzen etiquetes per a les generacions que corresponen a les persones joves:

- Generació Y o mil·lennials (1981-1993). La seva vida ha estat marcada per la crisi econòmica, l'atur i el desencant polític. Una altra de les denominacions que han rebut ha estat ninis (ni treballen ni estudien).
- Generació Z (1994-2010). Sovint se'ls coneix com a nadius digitals per l'ús intensiu de les TIC des dels primers anys de vida.

- Generació Alfa (a partir del 2011). S'està començant a parlar d'una nova generació batejada com a alfa, tot i que, segons els experts, encara no hi ha diferències considerables amb la generació Z.

4. Com es veu representada la gent jove als mitjans de comunicació?

Parlar de joventut vol dir parlar d'una realitat complexa i polièdrica. Per aquest motiu, les persones tendim a usar estereotips, tòpics i convencions per facilitar la comprensió d'aquesta realitat. Tanmateix, en el cas de les persones joves, aquests tòpics generen sovint un estigma, una imatge social culturalment negativa.

Els mitjans de comunicació són un agent important a l'hora de generar aquestes percepcions, atès que ajuden a crear una determinada imatge d'un col·lectiu. Algunes anàlisis, com la que aporta *Estudi del tractament mediàtic dels joves en la premsa digital catalana* (Rodon, E. 2020), ajuden a comprendre a quines facetes, actituds, preocupacions i tendències s'associen els joves per dotar d'una visió crítica tots aquells que hi estiguin interessats.

En aquesta anàlisi, per exemple, es constata que el tractament mediàtic de les persones joves als mitjans catalans se situa en una espiral negativa clara: els joves hi surten poc, i quan ho fan, és perquè es veuen immersos en situacions enteses com a èticament negatives (mala conducció i accidents de cotxe, violència, violència masclista, ingesta d'alcohol i drogues, problemàtiques relacionades amb joves migrants, etc.). I per informar-ne, la premsa consulta fonts que deixen de banda el punt de vista del jove. D'altra banda, la joventut no es contempla com un tema que cal tractar —com serien l'economia, l'habitatge, la cultura o la política—, sinó de manera secundària, com un afegit (o un agreujant, segons el tipus d'informació) o com l'aspecte contextual d'una notícia.

5. Es pot promoure una imatge més ajustada a la realitat juvenil?

Alguns projectes, com *Niu d'imatges de la joventut*, impulsat per l'Agència Catalana de la Joventut, aposten per mostrar una representació de la joventut des d'una perspectiva diversa i inclusiva a través d'imatges lliures d'estereotips que visibilitzin les diferents realitats que viu la societat. Des del món local també s'han generat diverses campanyes de comunicació que posen en relleu l'aportació social de les persones joves, tant a escala comarcal com municipal.

En qualsevol cas, la generació i transferència de coneixement sobre la realitat de les persones joves té un paper cabdal en les polítiques de joventut, i és precisament aquest coneixement el que pot promoure amb més claredat una imatge ajustada a la realitat juvenil, així com polítiques que hi responguin, motiu pel qual sovint s'insta els responsables de les polítiques de joventut a fonamentar-les en una anàlisi de la realitat en el seu context i defugint l'ús de tòpics sobre les persones joves.

6. Què són l'adultcentrisme i l'adultisme?

L'adultcentrisme fa referència a la situació de desigualtat i de poder social, una relació asimètrica entre les persones adultes que ostenten el poder i són model de referència per a la visió del món i la resta, generalment infants, adolescents, joves i persones grans. Aquest sistema social discrimina sistemàticament les persones joves i fa que les seves necessitats quedin en un segon pla, no rebin la mateixa atenció i sovint quedin ignorades i invisibilitzades les seves reivindicacions.

D'altra banda, l'adultisme és el conjunt de conductes que promouen aquesta situació de desigualtat, i que considera els infants o els joves en una fase de preparació per ser adults, no des del que són. Es manté en la creença que els infants i les persones joves han de seguir les normes, els valors i les expectatives dels adults sense tenir en compte les seves pròpies opinions o experiències.

L'adultcentrisme està normalitzat en la societat i es dona en diversos àmbits i en diferents persones que exerceixen un paper d'autoritat, com, per exemple, a la feina, la família, les escoles i en institucions públiques diverses.

Algunes entitats juvenils, com Avalot Sindicat Jove o el Consell de la Joventut de Barcelona, proposen estratègies per fer front a l'adultcentrisme, com ara generar espais per al diàleg intergeneracional on totes les opinions i aportacions tinguin el mateix valor, oferir formació a persones treballadores i representants institucionals o facilitar més permeabilitat de les institucions.

En definitiva, cal valorar i escoltar totes les persones, independentment de l'edat, i imposar una mirada adulta sense tenir en compte la resta és silenciar realitats existents.

7. A què fa referència la perspectiva de cicles de vida en les polítiques socials?

La perspectiva dels cicles de vida és una aproximació que es fa servir en política per entendre com les polítiques i les pràctiques poden tenir un impacte diferent en diferents etapes del cicle de vida de les persones. Aquesta perspectiva reconeix que les persones passen per diferents etapes i transicions a mesura que avancen en edat i que cada etapa té necessitats i desafiaments diferents.

L'objectiu d'adoptar una perspectiva dels cicles de vida és garantir que les polítiques i les pràctiques són inclusives i equitatives i que tenen en compte les diferències entre les persones en diferents etapes del seu cicle de vida. A banda, també pot ajudar a prevenir la discriminació i la desigualtat, ja que reconeix que les persones tenen diferents necessitats que, a més, van canviant amb el temps.

8. Què entenem per polítiques de joventut?

Per polítiques de joventut s'entenen les polítiques socials centrades a millorar la situació de la població jove. A Catalunya, l'actuació que s'ha desplegat en

l'àmbit de les polítiques de joventut ha anat variant en funció de la conceptualització de la joventut i d'on se situa el focus d'intervenció. Aquesta evolució ha estat modulada per diferents factors, dels quals destaquen la pràctica institucional i professional (especialment des del món local), l'impuls discursiu de la Generalitat de Catalunya (amb els plans nacionals de joventut) i les aportacions generades des de l'àmbit acadèmic.

Els darrers plans nacionals de joventut de Catalunya s'han centrat a promoure aquelles polítiques de joventut que donessin resposta a una visió global i interrelacionada dels problemes de les persones joves. Segons aquest enfocament, les polítiques de joventut han de respondre a una perspectiva integral que interrelacioni els diversos àmbits de la vida de les persones joves i s'articuli en funció de plantejaments de treball en xarxa i coordinació transversal. Així mateix, el PNJCat2020 explicita la necessitat d'orientar les polítiques de joventut també cap als eixos de desigualtat.

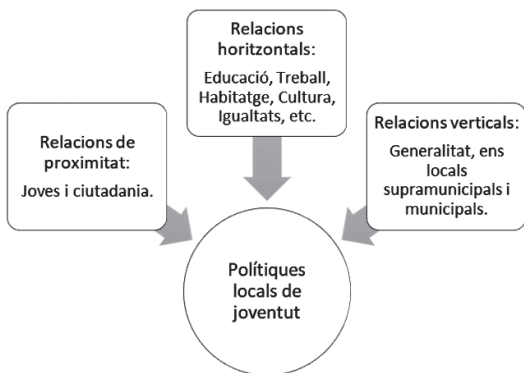
9. Què caracteritza les polítiques locals de joventut?

Els ens locals són un dels actors principals del desenvolupament de les polítiques de joventut a Catalunya, atès que generen estructures administratives i models d'intervenció i metodològics que han anant dibuixant una manera de fer polítiques de joventut molt pròpia del nostre territori.

Les polítiques de joventut que es despleguen en el món local es caracteritzen pel fort vessant relacional fonamentat en tres fets:

1. L'arquitectura de les polítiques de joventut se centra en àmbits d'actuació diversos que es desenvolupen des de diferents àrees: Educació, Treball, Habitatge, Salut, Cultura, Participació, Gènere, etc.
2. Els municipis no tenen competències pròpies per desplegar polítiques de joventut més enllà de les complementàries (com s'exposa en un altre apartat).
3. Els municipis són l'administració que les persones joves tenen més a prop.

En aquest sentit, i pel que fa al món local, les polítiques de joventut s'han de dur a terme a través d'una xarxa de relacions horitzontals i verticals, ja sigui a través de la coordinació o la complementarietat de l'acció o bé mitjançant els suports interadministratius o de derivació de competències. Així mateix, les polítiques de joventut es desenvolupen, més que altres de sectorials, amb una important relació de proximitat entre l'administració local i les persones joves que en són destinatàries.

Aquestes característiques, si bé atorguen més complexitat a l'acció en joventut, també són oportunitats per crear espais i models de treball innovadors i amb més capacitat per generar un canvi social, tal com es recull a *Estratègies dels municipis en matèria de joventut. Una anàlisi de l'enquesta a municipis i comarques 2016-2017* (Fabra, S. 2018).

10. Per què parlem d'empoderament de les persones joves en polítiques de joventut?

L'empoderament de les persones joves és un concepte clau en polítiques de joventut que s'ha d'entendre com el procés que incrementa les possibilitats que puguin decidir i actuar de manera conseqüent sobre les situacions que afecten la seva vida, participar en la presa de decisions i intervenir de manera compartida i responsable en allò que compromet la col·lectivitat de la qual formen part, tal com proposa el *Projecte*

Hebe, d'investigació sobre empoderament juvenil de la Universitat de Girona.

Aquest procés s'estableix quan es compleixen almenys dues condicions:

1. Que la persona vagi adquirint i desenvolupant determinades capacitats personals (coneixements, actituds, aptituds, valors, habilitats). Aquesta condició està supeditada essencialment a l'educació.
2. Que el context faciliti exercir efectivament aquestes capacitats. Aquesta condició està supeditada a aspectes polítics, econòmics, legals i materials, i també de normes, pressions socials, estereotips, modes, etc.

Així doncs, l'empoderament de les persones joves no només és un procés individual, sinó que mostra també una dimensió social que busca transformar les estructures i les relacions de poder que impedeixen als joves desenvolupar-se plenament.

Promoure l'empoderament de les persones joves esdevé un repte prioritari en les polítiques locals de joventut, i és a través de l'acció socioeducativa que cal facilitar la participació activa i la presa de decisions de les persones joves en la vida social i comunitària, fomentar la reflexió crítica i la consciència social, proporcionar-los oportunitats de formació i desenvolupament de les seves habilitats i facilitar-los l'accés a recursos i xarxes de suport social.

En l'àmbit operatiu, els propòsits identificats s'aborden generalment des de les estratègies i els serveis d'informació i dinamització juvenil, els quals s'entén que despleguen essencialment acció socioeducativa amb persones joves. Més enllà d'aquestes estratègies i serveis, cal plantejar-se com incidir en els aspectes contextuais i estructurals, tant a través d'accions transversals com del treball en xarxa amb els agents del territori.

11. Què entenem per acció socioeducativa amb les persones joves?

L'acció socioeducativa en joventut és un conjunt d'estratègies, pràctiques i iniciatives que tenen com

a objectiu promoure el desenvolupament integral de les persones joves en contextos socials i educatius, la qual cosa implica tenir en compte les característiques i les necessitats de les persones joves des d'una visió holística i potenciar les seves capacitats perquè puguin desenvolupar un projecte de vida personal i social satisfactori, és a dir, es treballa amb l'ecosistema juvenil i amb la resta de la comunitat des d'una perspectiva educativa integral.

Des de les polítiques locals de joventut es promou, mitjançant aquestes estratègies, la relació —o el vincle— i l'acompanyament socioeducatiu, especialment des de la mirada de la pedagogia social, la qual busca facilitar, promoure i sostenir processos educatius que fomentin la relació entre l'individu i la societat a partir de valors com la dignitat, la igualtat, la justícia i el benestar social, i és crítica en tant que promou la transformació i la millora socials des de la participació social. Des dels seus orígens, i en diàleg amb altres ciències com la política, la sociologia, la psicologia, etc., ha buscat solucions a problemes socials en els àmbits col·lectiu i individual per garantir la cohesió social, el benestar i la qualitat de vida.

La relació i l'acompanyament socioeducatiu es pot fer amb diverses eines, i partir de supòsits i enfocaments diversos, com ara l'enfocament de drets i el de capacitats, com a dues aportacions teòriques que poden enriquir la pràctica professional en la relació amb les persones joves.

12. Quin és el paper de la transversalitat en polítiques de joventut?

Hem vist que la necessitat de relacions horitzontals entre àrees o departaments és inherent a les polítiques locals de joventut amb la finalitat de respondre a una perspectiva integral que interrelacioni els diversos àmbits de la vida de les persones joves. Pràcticament totes les àrees de l'administració s'adrecen a les persones joves per una raó o una altra, i les necessitats i els interessos de les persones joves abasten un gran ventall de serveis públics.

És en aquest sentit que la transversalitat es planteja com a sistema organitzatiu que permet el treball conjunt entre les àrees que comparteixen persones usuàries (joves), finalitats o recursos. Cada departament s'aproxima a l'objecte de treball a través de lògiques tècniques diferents, que poden arribar a ser complementàries i facilitar el suport mutu en benefici de les persones usuàries. La màxima expressió de la transversalitat és la cooperació interdepartamental, que es produeix quan dues o més àrees o serveis de l'administració posen en comú i comparteixen recursos i capacitat de decisió i gestió per dissenyar, desplegar i avaluar conjuntament un mateix programa o actuació.

13. Què implica el treball en xarxa en joventut?

Més enllà de la transversalitat, identifiquem el treball en xarxa com una metodologia o una estratègia per abordar la complexitat de la realitat juvenil en un territori en el qual intervenen múltiples agents. Per treball en xarxa ens referim a la col·laboració que diversos agents estableixen partint de l'atenció a una necessitat comuna. Aquesta estratègia ha de servir per sumar coneixements i competències amb l'objectiu d'aconseguir un corrent natural en què la comunicació global i immediata faciliti la gestió tant de recursos com de projectes.

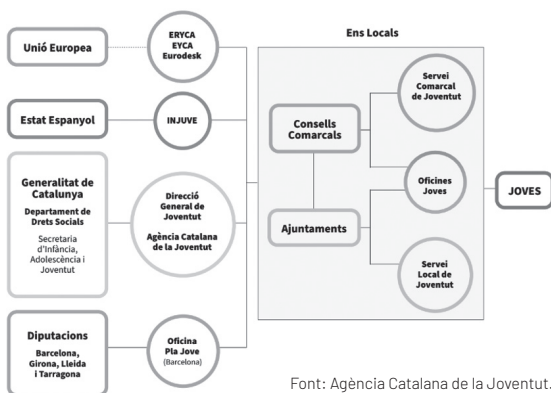
El treball en xarxa ha de complir determinats principis, com ara que els agents comparteixen objectius, que la col·laboració es transforma en acció comuna, que les relacions i la presa de decisions parteixen de l'horitzontalitat i que es dona una construcció i una gestió col·lectives del coneixement. Així mateix, és important entendre que una xarxa no és una finalitat en si mateixa, sinó un mitjà per aconseguir els objectius comuns, cosa que, si escau, sempre permet una adequació.

Segona part.

**Marc competencial
i institucional de les
polítiques de joventut**

14. Quines són les administracions implicades en el desenvolupament de les polítiques de joventut?

Les administracions públiques que generalment actuen o poden incidir de manera superposada en un mateix territori a Catalunya són diverses: administracions locals (municipis, comarques, diputacions), administracions autonòmiques i administracions estatals. Així mateix, cal tenir en compte la influència de les institucions europees com un actor més d'aquestes polítiques. Cada una d'aquestes institucions té constituïts els organismes corresponents responsables de les polítiques de joventut, com es pot identificar al gràfic següent.

Font: Agència Catalana de la Joventut.
Curs sobre polítiques locals de joventut 2022-2023.

15. Quin marc competencial estableix la Constitució espanyola?

L'article 48 de la Constitució espanyola (1978) recull, entre els principis rectors de la política social i econòmica, mitjançant l'establiment de l'obligació dels poders públics, promoure "la participació lliure i eficaç

de la joventut en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural”. En conseqüència, els responsables de la promoció juvenil són els poders públics, però no atribueix explícitament les competències en matèria de joventut ni a l'Estat ni a les comunitats autònomes, en què aquestes últimes són les que assumeixen la plena competència en matèria de joventut i la incorporen als seus estatuts d'autonomia emparant-se en l'article 149.3 de la Constitució espanyola, que afirma que “les matèries no atribuïdes expressament a l'Estat per aquesta Constitució poden correspondre a les comunitats autònomes en virtut dels respectius estatuts”.

16. Quines són les competències de la Generalitat de Catalunya?

La Generalitat ostenta la competència exclusiva en matèria de joventut, de conformitat amb l'article 142 de l'Estatut d'Autonomia, que estableix que “correspon a la Generalitat de Catalunya la competència exclusiva en matèria de joventut”, i comprèn el disseny, l'aplicació i l'avaluació de polítiques, plans i programes, la promoció de l'associacionisme juvenil i de les iniciatives de participació de gent jove, així com la regulació, la gestió, la intervenció i l'administració d'activitats i instal·lacions destinades a la joventut.

El principal marc legislatiu de joventut es va configurar amb la Llei 33/2010, d'1 d'octubre, de polítiques de joventut (LPJ), la qual desplega per primera vegada una competència de titularitat exclusiva que d'ençà de l'any 1979 encara no havia estat desenvolupada i que estableix, per tant, les bases jurídiques necessàries per a les polítiques de joventut i en tot recull la llarga trajectòria que ja tenien a Catalunya.

Ara bé, cal tenir en compte que, atesa la transversalitat de la matèria, hi ha multitud de títols competencials que poden incidir en les polítiques de joventut, és a dir, cal atendre altres àmbits competencials sobre els quals s'intervé des d'aquestes polítiques.

17. Quines són les principals aportacions de la Llei 33/2010, d'1 d'octubre, de polítiques de joventut?

La LPJ atorga un marc jurídic per regular la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de joventut. Destaquem, doncs, les següents aportacions al desplegament d'aquestes polítiques:

- Situa el focus de les polítiques de joventut en les trajectòries personals de les persones joves, condicionades per una sèrie d'aspectes nuclears, com ara l'habitatge, la formació i el treball. La necessitat d'atendre les necessitats que deriven d'aquests factors identifica el suport a l'emancipació juvenil com el pilar central de les polítiques de joventut catalanes. Tot i això, també manté la participació juvenil com un propòsit fonamental per a aquestes polítiques.
- Atorga rang reglamentari al PNJCat i el configura com un pla sectorial de coordinació de les polítiques de joventut de la Generalitat de Catalunya i dels governs locals, amb força normativa per a les administracions públiques.
- En relació amb els ens locals, especifica les funcions en el marc del desplegament de les polítiques de joventut, i distingeix entre els municipis i els ens supramunicipals.
- Consolida un marc jurídic per impulsar els instruments de planificació estratègica i estableix el desplegament d'una xarxa d'equipaments i de serveis per a la joventut.
- Reconeix legalment la figura de les persones professionals de joventut i determina unes funcions bàsiques en què insta l'Administració a garantir que aquest sector professional disposi d'una formació contínua, tant bàsica com especialitzada, que els assegurï coneixements teòrics i pràctics suficients en matèria de joventut.

La LPJ, per completar el marc jurídic de les polítiques de joventut a Catalunya i fer-ne efectiu el desplegament, també recull la necessitat d'impulsar els reglaments següents:

- Reglament del Consell Rector del Pla Nacional de Joventut de Catalunya.
- Cens d'equipaments i de serveis juvenils.
- Reglament de la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil.

18. Quines són les competències dels ens municipals en matèria de Joventut?

Les competències que han d'exercir en matèria de joventut els ens municipals es recullen a l'article 71.1.b del text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya (TRLMC), que disposa que per a la gestió dels seus interessos, els municipis poden exercir activitats complementàries d'aquelles que són pròpies d'altres administracions públiques. Per tant, el TRLMC no atorga pròpiament competències en matèria de joventut, sinó que apunta únicament que l'actuació de l'administració local és complementària a la de la resta d'administracions.

Al seu torn, l'article 13 de la LPJ identifica com a actuacions complementàries en matèria de joventut l'elaboració de plans locals, la detecció de necessitats, la promoció de l'emancipació, l'afavoriment de la participació, el suport a l'associacionisme i els consells locals de joventut, i la gestió de serveis necessaris per als joves.

Cal dir que les polítiques de joventut no han estat objecte d'un extens desenvolupament legislatiu, la qual cosa dificulta l'exercici de competències per part dels ens locals, com s'analitza a la publicació de l'Associació Catalana de Municipis *Règim jurídic dels governs locals de Catalunya* (2022).

Tanmateix, els municipis són les administracions més properes als joves i a la ciutadania en general. En aquest sentit, tenen una funció destacada, perquè a partir dels principis de proximitat i subsidiarietat les polítiques locals de joventut responen a les necessitats i als projectes de la gent jove, i, a més, el contacte directe amb les persones joves i amb la seva realitat els permet dissenyar solucions més ajustades al seu context immediat.

19. En què es concreta la funció d'assistència i cooperació dels ens locals supramunicipals als municipis en matèria de joventut?

D'acord amb l'article 14 de la LPCJ, els ens locals supramunicipals han de vetllar perquè als municipis de llur àmbit territorial es duguin a terme, amb nivells de qualitat homogenis, els serveis i les activitats complementàries en matèria de joventut dels ajuntaments. Amb aquesta finalitat, els ens locals supramunicipals poden elaborar i aprovar plans de joventut amb la participació dels municipis de llur àmbit territorial.

Així mateix, els ens locals supramunicipals, en virtut de les funcions d'assistència i cooperació als municipis, poden:

- a) Promoure i difondre polítiques públiques destinades específicament a les persones joves al territori respectiu.
- b) Coordinar els equipaments juvenils, els serveis juvenils i el personal especialitzat en joventut d'abast supramunicipal.
- c) Subministrar els elements necessaris per desplegar la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil al seu territori, d'acord amb els criteris que estableix el Pla Nacional de Joventut de Catalunya.
- d) Exercir les competències complementàries en matèria de joventut que els municipis els hagin delegat o de les quals els hagin encarregat la gestió.
- e) Prestar assistència tècnica, jurídica i econòmica en matèria de joventut als municipis de llurs àmbits territorials, tenint-ne en compte les diverses necessitats i fonamentant la seva actuació en la coordinació i la promoció d'intervencions mancomunades.
- f) Cooperar amb els municipis en l'establiment dels serveis necessaris per desenvolupar correctament les polítiques de joventut.
- g) Exercir les potestats d'execució en matèria d'instal·lacions juvenils, d'acord amb la Llei 38/1991, de 30 de desembre, d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves, sens

perjudici de les potestats d'execució exercides pels municipis en virtut del que disposa la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

- h) Treballar conjuntament amb les àrees i els serveis de llur àmbit territorial per incloure la matèria de joventut en les seves agendes de treball.
- i) Fer tasques de sensibilització social pel que fa a la condició juvenil i el paper actiu que han de tenir les persones joves en la definició i la constitució d'una ciutadania basada en la igualtat i la cohesió social.

20. Quines són les funcions dels consells comarcals en matèria de joventut?

Els consells comarcals a Catalunya són l'òrgan de govern i d'administració de la comarca i van ser creats l'any 1987 amb la Llei de consells comarcals, posteriorment modificada pel Decret legislatiu 4/2003, de 4 de novembre, amb el qual s'aprova el text refós de la Llei de l'organització comarcal de Catalunya. Les competències dels consells comarcals es defineixen en el text del decret legislatiu, i les competències assignades a les comarques són concretament, “les d'assistència i de cooperació que li corresponen, si es tenen en compte les necessitats dels diferents municipis, tant pel que fa al nombre d'habitants com a la situació geogràfica o a la tipologia quant a l'activitat econòmica predominant”. Aquestes funcions inclouen els serveis d'assistència tècnica, jurídica i econòmica, la cooperació econòmica per prestar aquests serveis i l'acció de garantir que es prestin de manera subsidiària als municipis que no hi estan obligats per raó de població, entre d'altres.

Quant a les polítiques de joventut, cal destacar que els serveis comarcals de Joventut ocupen un espai tàctic per al seu desplegament, tal com s'analitza a *Consells comarcals i polítiques de joventut. Una anàlisi de l'enquesta a municipis i comarques sobre polítiques de joventut 2016-2017* (Mañé, J.; Alonso, O.; Luque, S.; Panadero, H. 2021), de l'Observatori Català de la Joventut. Així, d'una banda, els consells comarcals donen suport als municipis perquè duguin a terme

polítiques de joventut i, de l'altra, desenvolupen polítiques directament adreçades a joves. A més a més, representen un espai de coordinació i impuls de l'estratègia territorial en joventut per adaptar-la a la diversitat territorial.

D'acord amb la normativa vigent i amb el marc operatiu del darrer PNJCat, es pot afirmar que les funcions prioritàries que han de desenvolupar els consells comarcals en matèria de joventut són les següents:

1. Donar suport i fer l'acompanyament de les estructures municipals de joventut (àrees i regidories) per consolidar-les, garantir-ne la qualitat i ampliar l'oferta de recursos, serveis i actuacions que s'ofereixen des dels municipis.
2. Afavorir dinàmiques de coordinació i treball en xarxa entre les diverses administracions que es dediquen a l'àmbit de joventut a la comarca. De manera específica, cal crear espais de trobada i de coordinació entre els municipis.
3. Facilitar material i recursos formatius per afavorir la formació continuada dels professionals de Joventut i dels regidors de la comarca.
4. Desenvolupar actuacions d'intervenció directa en aquells casos en què la realitat comarcal ho requereixi i per abordar aspectes de les polítiques de joventut que no es puguin impulsar des dels municipis.
5. Fomentar la planificació estratègica en l'àmbit comarcal; recollir les necessitats principals, les fortaleeses i les mancances de les polítiques de joventut, tant locals com comarcals, i estructurar les línies de treball i les actuacions d'acord amb l'anàlisi duta a terme.

21. Quin paper tenen en joventut les diputacions i, en especial, la Diputació de Barcelona?

A l'Estat espanyol, les diputacions provincials són un organisme que forma part de l'administració local i dotat de certes competències administratives per al govern i l'administració autònoma d'una província. A Catalunya, la Diputació de Barcelona té algunes

funcions diferencials respecte a altres diputacions a Catalunya, les quals històricament s'han conservat i impliquen més capacitat d'acció en determinades matèries, com ara en joventut. La Diputació de Barcelona fonamentalment dona suport tècnic, econòmic i tecnològic als ajuntaments perquè puguin prestar serveis locals de qualitat de manera més homogènia a tot el territori.

L'Oficina del Pla Jove, en el marc de l'àrea d'Educació, Esports i Joventut, és l'organisme responsable de les polítiques de joventut a la Diputació de Barcelona. El seu objectiu és donar suport als ens locals en la planificació i el desenvolupament de les polítiques de joventut, així com promoure la innovació a través de la formació i l'acompanyament dels professionals de la matèria. Per dur a terme la tasca encomanada, l'Oficina del Pla Jove estructura les seves actuacions al voltant de quatre línies estratègiques:

1. Facilitar la planificació i el desplegament de les polítiques locals de joventut.
2. Transformar els equipaments juvenils municipals en espais impulsors de les polítiques locals de joventut.
3. Promoure l'empoderament juvenil mitjançant la millora de les competències personals.
4. Reforçar el personal tècnic de joventut com a agent necessari per a la planificació i l'execució de les polítiques locals de joventut.

22. Existeixen altres desplegaments normatius en joventut a Catalunya?

Tot i que no s'originen en la LPJ, sí que existeix un cert desplegament normatiu pel que fa a alguns aspectes en joventut que és interessant conèixer com a regidor de Joventut.

Cal, doncs, fer referència al Decret 297/1987, de 14 de setembre, pel qual es regula l'obertura i el funcionament dels serveis d'informació juvenil, i l'Ordre de 7 d'octubre de 1987, per la qual es concreten les condicions d'obertura i funcionament. Aquesta normativa va impulsar, en el seu moment, un important desplegament d'aquests serveis arreu del territori català.

D'altra banda, el 1993 es van delegar algunes competències de la Generalitat en matèria de joventut als consells comarcals a través d'un decret que va establir els fonaments per a la col·laboració continuada entre ambdues administracions. Aquestes competències deriven de la Llei 38/1991, de 30 de desembre, d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves, actualitzada amb decrets i reglaments posteriors.

23. Quina ha estat l'evolució dels plans nacionals de joventut de Catalunya?

Des de l'any 2000, a Catalunya s'han succeït diversos plans nacionals de joventut (PNJCat) que han esdevingut l'instrument estratègic principal de les polítiques de joventut per als actors que hi intervenen. Amb la LPJ, a més, el PNJCat va esdevenir norma de valor jurídic com a pla sectorial de coordinació en matèria de joventut.

El primer Pla Nacional de Joventut de Catalunya (PNJCat 2010), aprovat l'any 2000, va suposar la creació d'un marc de referència per definir, impulsar i coordinar les polítiques de joventut a Catalunya amb l'objectiu de donar resposta a les transformacions importants que s'estaven produint en la realitat juvenil. Darrere de l'elaboració del PNJCat hi havia la voluntat de superar els límits del que fins llavors havien estat les polítiques de joventut, les quals se centraven de manera preferent a impulsar el lleure juvenil. L'adopció dels PNJCat com a referent de les polítiques de joventut va suposar l'assumpció d'una perspectiva que entenia les polítiques de joventut com totes les intervencions (tant de l'Administració com de la societat civil) que configuren les oportunitats i els recursos a disposició de les persones joves a partir dels quals construeixen el seu projecte vital.

Tal com es descriu a *Curs sobre polítiques locals de joventut 2022-2023*, de l'Agència Catalana de la Joventut, tant el PNJCat 2010 com el seu successor, el PNJCat 2020, han pretès anar més enllà d'un pla interdepartamental de Govern amb l'objectiu de fer participar en el seu disseny, implementació i avaluació els diferents agents implicats: govern, món local

i entitats juvenils. Aquests plans volien avançar cap a un model de governança democràtica en què l'Administració no adoptava un paper jeràrquic respecte de la resta d'actors, sinó que cercava una relació de cooperació i col·laboració amb la societat civil.

Al PNJCat 2020, a banda de les línies estratègiques i els reptes plantejats entorn diversos àmbits (educació, treball, habitatge, salut, participació, cultura, cohesió), també es volien promoure determinades metodologies de treball entre els principals agents implicats en aquestes polítiques. Aquestes metodologies es van concretar al voltant de quatre principis rectors: participació, transformació (mirada inclusiva i interseccional), integralitat (abordatge polièdric) i qualitat. Aquests principis rectors conceptualitzen una manera d'entendre i de desenvolupar les polítiques de joventut.

24. Quin és el pla nacional de joventut vigent en l'actualitat?

Amb la irrupció, el 2020, de la pandèmia per la Covid-19 es va estroncar el procés d'elaboració del que havia de ser el tercer PNJCat. Així mateix, les circumstàncies derivades de la Covid-19 van agreujar alguns dels aspectes que afecten la situació de les persones joves i que ja són estructurals (atur, precarietat laboral, segmentació del mercat laboral, índex de pobresa, criminalització del col·lectiu jove, etc.). Arran d'aquesta conjuntura, des de la Secretaria d'Infància, Adolescència i Joventut es va fer necessari elaborar un pla de transició per fer front a la situació fruit de la Covid-19 i es va impulsar, doncs, un pla d'actuació de joventut (Covid) amb objectius i mesures concretes, com a pla de Govern interdepartamental.

Posteriorment, s'ha estat treballant en el procés de redacció i contrast del nou PNJCat, que s'espera que sigui vigent fins al 2030. Aquest document parteix del procés de consulta a tots els agents implicats en les polítiques de joventut al país, un procés iniciat durant la primavera del 2021 i que va tenir el seu punt àlgid amb el Congrés de la Joventut de Catalunya el març del 2022. Amb tot, s'ha recollit la veu de dife-

rents sectors entorn de qüestions clau com l'habitatge, el treball, la salut, l'educació, l'emergència climàtica, les desigualtats socials, els feminismes, l'accés a la cultura, etc.

A inicis del 2023 encara no es disposava d'aquest nou PNJCat. En qualsevol cas, s'espera que el marc estratègic resultant estableixi els reptes i els objectius principals de les polítiques de joventut per als propers anys, sigui la base estratègica per elaborar els plans interdepartamentals corresponents, concreti les mesures i les actuacions del Govern, i promogui l'alineació de les polítiques de joventut que es desenvolupen des d'altres administracions i agents en els reptes i els objectius prioritzats.

25. Quin és el paper del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya?

El Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC) és la plataforma que aplega gairebé un centenar d'entitats juvenils de Catalunya i consells locals de joventut. És una entitat de dret públic de base associativa amb personalitat jurídica pròpia. El CNJC és membre de ple dret del Fòrum Europeu de la Joventut (European Youth Forum) des de l'any 1985.

Des de la seva fundació, el 1979, el CNJC promou els interessos de la gent jove a la societat i davant els poders públics. El CNJC té sis objectius bàsics:

1. Fomentar i promoure l'associacionisme i la participació juvenil, i, en general, la participació democràtica.
2. Promoure les relacions entre les entitats juvenils, a banda de coordinar-les i dinamitzar-les.
3. Defensar els drets de les persones joves.
4. Fer de pont entre la gent jove i els poders públics per defensar els interessos de les persones joves a les institucions.
5. Impulsar informes i estudis propis o encàrrecs sobre matèries relacionades amb la joventut.
6. Projectar l'activitat del moviment associatiu català en l'àmbit internacional i fomentar la dimensió internacional del CNJC.

El CNJC desplega diversos projectes quant a salut mental, emancipació (habitatge i ocupació), feminismes i justícia climàtica, entre d'altres. També ofereix suport a les entitats juvenils i als grups de joves a través de publicacions, formació en temes clau i acompanyament de processos, així com acompanyament en la creació d'entitats juvenils i de consells locals de joventut.

26. Qui és el referent de joventut a nivell estatal?

A escala estatal, el referent de Joventut és l'Instituto de la Juventud de España (Injuve), un organisme adscrit al Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030 que impulsa actuacions per promoure la millora de les condicions de vida de les persones joves i la implicació del conjunt de l'administració en l'atenció al col·lectiu juvenil. És destacable la seva tasca de recerca i estudi de la realitat juvenil a través de l'Observatori de la Joventut a Espanya i el seu suport a l'emprenedoria i la creació juvenil. Tanmateix, com que les competències en polítiques de joventut les posseeixen les comunitats autònomes, l'Injuve no fa actuacions finalistes en matèria de joventut a Catalunya.

27. Què són els Consells Locals de Joventut i els Consells Municipals de Joventut?

Els consells locals de joventut són un punt de trobada, de cooperació i d'intercanvi entre les associacions juvenils, que permet la creació de projectes conjunts des de la proximitat del territori. Són òrgans col·legiats conformats per les entitats juvenils de la ciutat, joves amb representació dels instituts i representants polítics. L'objectiu d'aquests consells és donar suport, coordinar i difondre les diferents activitats i accions de les associacions i els grups juvenils de la ciutat. Habitualment tenen capacitat pròpia d'organització i el suport de l'administració però sense la participació directa.

El Consell Municipal de Joventut és un òrgan d'informació, consulta i participació democràtica per als joves de la ciutat i les seves associacions. És un òr-

gan dependent del consistori i, per tant, sense tanta capacitat d'autogestió com el Consell Local de Joventut. Pot tenir diferents composicions, des d'estrictament estudiants d'edats compreses entre 12 i 16 anys o també pot incloure joves membres de les diferents forces polítiques amb representació municipal, sindicats, membres d'associacions juvenils, de l'àmbit social, cultural i esportiu. Persegueix l'objectiu d'acompanyar i assessorar els ajuntaments amb relació a les polítiques de joventut.

Podeu consultar Bibliografia → https://cnjc.cat/storage/app/media/recursos/guia_delaboracio_de_plans_locals_de_joventut.pdf

28. Quines polítiques adreçades específicament a les persones joves es despleguen pel que fa a Europa?

La Unió Europea (UE) disposa de l'Estratègia de la UE per a la Joventut com a marc de cooperació en aquesta matèria durant el període 2019-2027, a partir de la resolució del Consell, de 26 de novembre de 2018. Tot i que el document té un abast global, la política comuna europea en matèria juvenil bàsicament se centra en els àmbits educatiu i de la solidaritat nord-sud, en què destaca el programa d'intercanvi universitari Erasmus+ i el Cos Europeu de Solidaritat.

D'altra banda, cal tenir en compte l'existència de diversos organismes independents a escala europea que promouen polítiques de joventut:

- ERYCA: Agència Europea d'Informació i Assessorament Juvenil. Es tracta d'una organització independent que agrupa organismes i xarxes regionals d'arreu d'Europa dedicades al treball i la informació juvenil. Dona suport i promou bones pràctiques en informació juvenil.
- Eurodesk: xarxa independent de centres d'informació per a persones joves dedicada a promoure oportunitats d'aprenentatge internacional, amb el suport del programa Erasmus+.
- European Youth Card Association (EYCA): Associació Europea del Carnet Jove, que agrupa

els organismes estatals o regionals que promouen aquest tipus d'iniciatives i faciliten el seu ús arreu d'Europa.

29. Què són els ODS i quina incidència poden tenir en les polítiques de joventut?

Els ODS són els Objectius de Desenvolupament Sostenible, un sistema de 17 objectius establerts per les Nacions Unides per aconseguir un futur sostenible per a tots els països i persones del món. Els ODS van ser adoptats per la comunitat internacional a la Cimera de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides, el setembre del 2015, i estan orientats a erradicar la pobresa, les desigualtats i a posar fre al canvi climàtic amb la finalitat de construir un futur inclusiu, sostenible i resilient per a les persones i el planeta.

Cada ODS té una sèrie de fites i indicadors per mesurar el seu progrés, i els països són responsables de definir les que li són pròpies per aconseguir aquests objectius amb mirada 2030. Aquesta responsabilitat s'estén tant als governs com al sector privat, la societat civil organitzada i la ciutadania.

Els ODS estableixen, en definitiva, un marc estratègic global per a les polítiques locals. En aquest sentit, a Catalunya, diversos ens locals estan integrant progressivament els ODS en les polítiques de joventut, tant a través dels serveis juvenils com de l'impuls dels programes que generen.

Tercera part.
**Sobre les regidories
de Joventut**

30. Tots els municipis compten amb una regidoria de Joventut?

Segons l'*Enquesta a municipis i comarques de Catalunya 2016-2017 sobre polítiques de joventut*, el 91,6% dels municipis compten amb una regidoria de Joventut, per tant, una àmplia majoria de municipis inclouen en la seva estructura política aquesta matèria, tot i que el 30,2%, amb una regidoria exclusiva de Joventut i el 61,4%, amb una de compartida (amb Cultura, Esports o altres àmbits).

El monogràfic *La situació de les polítiques municipals de joventut a Catalunya* (Díaz Echenique, L.; Pano Puey, E. 2019) indica que els municipis “poden decidir lliurement, d'acord amb la voluntat de l'òrgan plenari o de l'alcaldia, i en funció del tipus d'acord que s'hi requereixi, quina és la seva estructura, tant des de la perspectiva política com administrativa i de gestió. En aquest sentit, els ajuntaments catalans han optat per una organització política sectoritzada en forma de carteres. Alhora, la regulació tampoc no estableix cap criteri per a l'adopció d'una determinada morfologia i, per tant, ni les matèries ni les responsabilitats no hi troben gaires limitacions”. Davant aquesta capacitat d'autoorganització que ostenten els municipis, és rellevant que de forma generalitzada s'opti per institucionalitzar la cartera de Joventut.

31. Quines són les funcions d'una regidoria de Joventut?

Si bé l'article 13 de la LPJ identifica les actuacions complementàries en matèria de joventut dels municipis (elaboració de plans locals, promoció de l'emancipació, afavoriment de la participació, etc.), aquestes fan referència al rol genèric dels municipis en

polítiques de joventut. Les funcions de les regidories les estableix cada municipi segons la seva capacitat d'autoorganització. Tanmateix, la llarga trajectòria d'aquestes regidories i la coherència amb els propòsits de les polítiques locals de joventut configuren un rol determinat per a les regidories de Joventut de qualsevol tipus de municipi.

El punt de partida és clar: a la regidoria de Joventut li correspon: 1) la direcció de les polítiques de joventut i 2) el lideratge de la transversalització de Joventut, és a dir, incidir en les diferents àrees perquè les seves polítiques incorporin la perspectiva juvenil i facilitar eines per trencar amb l'adultcentrisme.

Dirigir les polítiques de joventut implica prendre coneixement sobre la realitat juvenil del territori i especialitzar-se en l'atenció a les persones joves a partir d'aquesta realitat. Els recursos de la regidoria de Joventut s'han d'adreçar especialment a aquestes funcions, amb un important protagonisme en l'acció socioeducativa.

A diferència d'altres àmbits, com igualtat de gènere (o feminismes), la transversalització de Joventut no s'ha establert en l'àmbit normatiu i hi ha diverses fórmules per resoldre aquesta funció. En qualsevol cas, la regidoria de Joventut hauria de comptar amb expertesa en l'àmbit juvenil i aportar-la al disseny i l'avaluació de les polítiques que adrecen altres àrees a les persones joves.

32. Què s'espera del regidor de Joventut?

A grans trets, podem dir que el regidor s'encarrega d'impulsar, coordinar i gestionar les polítiques de joventut al municipi. Ara bé, sobre "què s'espera" d'un regidor de Joventut, a la campanya *Propostes per a unes polítiques de joventut transformadores*, del 2019, de la Fundació Ferrer i Guàrdia, es feia un llistat aclaridor de les habilitats necessàries per impulsar polítiques de joventut transformadores i amb capacitat de millorar les condicions de vida de les persones joves.

Fem una revisió d'aquesta proposta i plantegem el següent llistat de les *habilitats* a què hauria de respondre el regidor de Joventut:

1. Iniciativa i compromís per desenvolupar polítiques de joventut transformadores.
2. Capacitat negociadora per aconseguir els recursos necessaris per als serveis i les actuacions de Joventut.
3. Visió transversal que faciliti incorporar la perspectiva juvenil a les polítiques de les diferents àrees i el treball conjunt.
4. Predisposició per promoure l'empoderament juvenil i foment de la participació i el suport a les iniciatives juvenils.
5. Habilitats per afrontar els conflictes de forma constructiva i creativa.
6. Capacitat de gestió i planificació per desplegar unes polítiques de joventut amb criteris de qualitat i eficiència.
7. Persistència per sostenir polítiques que sovint tenen resultats poc visibles o de mitjà i llarg recorregut.
8. Solvència per esdevenir la persona de referència per traslladar i donar resposta a les necessitats i les inquietuds juvenils.

A la regidoria de Joventut, aquest perfil polític es complementa amb l'expertesa en l'àmbit juvenil i amb la mirada socioeducativa dels professionals d'aquesta àrea.

33. Com es planteja la gestió del conflicte des d'una regidoria de Joventut?

La gestió del conflicte és una part important de la tasca de qualsevol regidoria, però en la de Joventut pren un especial protagonisme, pel tipus de polítiques que s'impulsen, per l'expressió dels conflictes intergeneracionals i comunitaris existents, i per la responsabilitat que s'ostenta des de la regidoria per fer mediació entre els col·lectius juvenils i l'Administració.

De fet, des d'una aproximació teòrica, es pot diferenciar com es plantegen les polítiques de joventut segons si responen a perspectives consensualistes, orientades a la inserció social, o bé conflictivistes, que cerquen la generació de ciutadania crítica. Les primeres assumeixen una visió de la societat des de l'ordre

i el consens. Des d'aquesta perspectiva, les polítiques de joventut posen cura a treballar per minimitzar els conflictes intergeneracionals i els derivats de les diferents ruptures socials i centren els esforços en la integració social de les persones joves. La perspectiva conflictivista, en canvi, parteix de l'assumpció del conflicte, no sols com a expressió inevitable i ineludible de la diversitat i les desigualtats socials, sinó com a font de canvi i creativitat i punt de partida necessari per a l'articulació de la cohesió social.

Des d'un vessant més pragmàtic, una regidoria de Joventut pot plantejar diferents estratègies per a la gestió del conflicte, sense caure en el parany de negar-les o evitar-les:

- Garantir la formació dels responsables de les polítiques de joventut del municipi en gestió de conflictes i facilitar aquesta formació a altres agents.
- Articular canals i espais estables per a una comunicació eficaç entre els diferents agents implicats en joventut, incloses les entitats i els col·lectius juvenils.
- Establir protocols d'actuació per a situacions que es poden generar en el marc de les activitats i els serveis juvenils que es despleguen, i amb la participació dels agents implicats.
- Impulsar la definició de protocols d'actuació per a situacions que es poden crear a l'espai públic i en què s'hi poden veure implicats els col·lectius juvenils, i amb la participació dels agents implicats.

34. Com es resolen els solapaments i els espais d'intersecció amb altres agents que intervenen en joventut al municipi?

Ja hem parlat de la necessitat de treballar des de la transversalitat amb les diferents àrees municipals en matèria de joventut. Tanmateix, cal obrir la mirada i plantejar també com es treballa des de la regidoria de Joventut amb la resta d'agents que intervenen en l'àmbit o que tenen vincles importants amb el municipi, atès que poden ser d'altres administracions

(instituts, àrees bàsiques de salut, etc.), del teixit associatiu (juvenil, social, esportiu, educatiu, veïnal, sindical, etc.) o de l'empresarial (comerç, oci nocturn, sector primari, etc.).

L'increment de la necessitat i la demanda en els serveis públics i l'aparició de situacions de crisis econòmiques com les que s'han viscut els darrers anys en el nostre entorn són una realitat que obliga els municipis a seguir innovant en les formes de gestió i de distribució de recursos i, per tant, a cercar solucions sobre la definició d'aquests espais d'intersecció. Això passa, necessàriament, pel (re)coneixement mutu, la coordinació i, quan es donen les condicions necessàries, el treball en xarxa amb la diversitat d'agents del territori.

Correspon a la regidoria de Joventut la responsabilitat i la legitimitat d'impulsar els mecanismes de comunicació i coordinació necessaris per atendre els espais d'intersecció amb altres agents que hi intervenen. La relació amb els agents implicats s'hauria d'establir a partir de les prioritats identificades en el marc de la planificació estratègica de Joventut, així com atenent a les oportunitats de treball conjunt que ofereixen els mateixos agents, és a dir, planificar amb qui i per a què es vol establir una coordinació, tenir la iniciativa per impulsar-la i, alhora, participar dels espais que promouen els agents implicats.

35. On pot cercar suport o recursos una regidoria de Joventut?

A grans trets, distingim dos tipus de suport que una regidoria de Joventut pot necessitar:

1. Suport tècnic: informació, materials i publicacions especialitzades, formacions, assessoraments, acompanyament i programes específics.
2. Suport econòmic, generalment a través de subvencions.

Cada una de les administracions identificades a l'apartat sobre el marc institucional de les polítiques de joventut ofereix algun d'aquests recursos als municipis. Així mateix, pel que fa al suport tècnic, en els diferents apartats d'aquesta publicació es poden trobar referenciats els principals organismes que el

faciliten segons les diferents necessitats (assessorament en planificació estratègica, coneixement sobre la realitat juvenil, programes per a l'àmbit rural, etc.).

Més enllà dels recursos que ofereixen aquests organismes específics de Joventut, cal plantejar la cerca de recursos d'acord amb les necessitats dels joves al territori i els àmbits d'intervenció que es prioritzin. Així, per exemple, en relació amb l'àmbit laboral, es pot valorar sol·licitar recursos del Servei d'Ocupació Juvenil, com, per exemple, el programa Referents d'Ocupació Juvenil, o, pel que fa a educació, del Departament d'Ensenyament, com, per exemple, els plans educatius d'entorn.

36. Quin és el suport econòmic per a les regidories de Joventut més estès arreu de Catalunya?

Pel que fa al suport econòmic, el contracte programa del Departament de Drets Socials (DDS) amb els ens locals és la via de finançament més estesa arreu de Catalunya per a les regidories de Joventut, malgrat les seves limitacions. Es tracta d'un finançament que es genera a partir d'un acord marc entre les entitats municipalistes i la Generalitat, amb caràcter plurianual i en matèria de serveis socials i altres programes de protecció social, inclòs joventut. L'actual acord marc concreta els acords generals del contracte programa per al període 2022-2025 entre el DDS, els ajuntaments de més de 20.000 habitants i els ens supramunicipals (consells comarcals, consorcis i mancomunitats).

Per implementar aquest finançament, se signa un conveni sobre les condicions generals del CP per al període 2022-2025 entre el DDS i cada un dels ajuntaments i ens supramunicipals, amb vigència per als quatre anys. El conveni recull les fitxes (subvencions) dels serveis que s'hi inclouen. Des de la Direcció General de Joventut, es financen les fitxes següents:

- Fitxa 41. Servei comarcal de joventut
- Fitxa 42. Oficines joves per a les emancipacions juvenils

- Fitxa 43. Desplegament de polítiques locals de joventut
- Fitxa 44. Joves en situació de vulnerabilitat

Els municipis de menys de 20.000 habitants es poden beneficiar d'aquest suport a través dels ens supramunicipals de referència.

Quarta part.

**La planificació
estratègica en joventut**

37. Per què parlem de planificació estratègica en joventut?

Al tombant de segle, diversos municipis de Catalunya, especialment de l'àrea metropolitana de Barcelona, van promoure processos de planificació estratègica en joventut que es van concretar en documents marc amb el full de ruta per a les polítiques de joventut d'aquell territori, amb denominacions com ara pla jove, pla local o municipal de joventut, segons l'ajuntament. Aquests processos tenien com a objectiu impulsar el treball transversal en joventut i incorporar la participació juvenil. En qualsevol cas, però, depenien únicament i exclusivament de la voluntat de cada ajuntament.

Amb l'empenta del PNJC 2000-2010, l'existència generalitzada de planificació estratègica en joventut en l'àmbit municipal va esdevenir una realitat. La Generalitat va associar el finançament als ens locals en joventut (PLJ) al desplegament d'aquestes eines. La LPJ, a l'article 13, també identifica l'elaboració de plans locals com una de les actuacions complementàries en matèria de joventut dels ajuntaments, i atorga reconeixement a aquesta eina en el marc del desplegament de les polítiques locals de joventut.

Mercès a aquest impuls discursiu i econòmic als PLJ, es va generar un procés d'institucionalització de les polítiques de joventut als municipis catalans: es va incrementar notablement el nombre de regidories en aquest àmbit i el de personal tècnic que hi treballa. Els darrers anys, el nombre de plans locals de joventut s'ha estabilitzat i les dades, com les que facilita l'Observatori Català de la Joventut a través de l'*Enquesta a municipis i comarques de Catalunya 2016-2017*, confirmen que hi ha una majoria de municipis catalans (78%) que en disposen.

Així doncs, parlem de planificació estratègica en joventut perquè és una eina (o un procés de treball) per al desplegament efectiu de les polítiques locals de joventut que s'ha impulsat tant des de l'àmbit municipal com des de la Generalitat de Catalunya.

38. Però, què és un pla local de joventut?

El PLJ es defineix com un instrument resultat d'un procés estratègic amb l'objectiu de facilitar una intervenció transformadora amb joves amb caràcter plurianual i a mitjà i llarg termini. Fruit del procés de treball amb els diferents agents implicats en aquestes polítiques, el PLJ es concreta en un document marc amb els objectius prioritaris de l'acció en la matèria i un conjunt de directives generals al seu voltant (principis, criteris, línies d'actuació, etc.), les alternatives per assolir-los i els mitjans per obtenir-los. Aquests plans són una eina que respon a les circumstàncies pròpies de cada realitat per poder-hi intervenir i generar canvis positius i consistents.

D'altra banda, cal distingir el nivell estratègic del PLJ del nivell tàctic i operatiu:

- Nivell tàctic o programa: conjunt coordinat de propostes o projectes que persegueixen els mateixos objectius i tendeixen a atendre problemes específics que el PLJ identifica. Ordena els recursos al voltant de les accions que contribuiran de la millor manera a la consecució dels objectius que estableix el PLJ.
- Nivell operatiu o projecte: intervencions concretes a través de les quals s'estableixen els processos per assolir els resultats previstos, així com l'ús concret dels recursos disponibles.

Els PLJ són, en definitiva, una metodologia que permet respondre a les necessitats de les persones joves de forma coherent a cada territori i transformar una determinada situació, atès que ajuden a:

- Conèixer allò sobre el que es vol intervenir: Quin és el punt de partida? Quines són les causes? Què s'ha fet fins ara? Què facilita o dificulta generar canvis?

- Decidir, a partir del coneixement, sobre allò en què es vol intervenir i quins canvis s'espera assolir, i amb qui i com es vol intervenir.
- Dirigir d'acord amb les decisions preses: desenvolupar aquelles actuacions que ens adrecin de manera lògica on es vol arribar amb l'objectiu d'aconseguir els canvis que s'hagin proposat.

39. Quin és el procés de treball d'un pla local de joventut?

El procés dels PLJ, en tant que planificació estratègica, respon a quatre fases interrelacionades:

1. Diagnosi: conèixer i analitzar la situació de partida dels col·lectius juvenils i de les polítiques de joventut al territori per orientar el disseny d'actuacions.
2. Disseny: formular estratègicament la seqüència lògica de les actuacions i com dur-les a terme i avaluar-les a fi que permetin transformar la realitat detectada i prioritzada a la diagnosi.
3. Implementació: executar les actuacions previstes i la seva avaluació.
4. Avaluació: contribuir a millorar la qualitat de les polítiques de joventut.

40. Què aporta la planificació estratègica a les polítiques locals de joventut?

Una conclusió que s'extreu de les dades de l'*Enquesta a municipis i comarques de Catalunya 2016-2017* (Fabra, S. 2018) és que els PLJ, com a planificació estratègica, contribueixen no només a l'existència de polítiques locals de joventut, sinó al fet que s'abordin des d'una visió de més complexitat i siguin compartides i reconegudes per la resta del consistori. Es pot afirmar, també, que hi ha una majoria d'ens locals que consideren que els PLJ milloren el coneixement de la situació de les persones joves i el contingut i la metodologia de les polítiques de joventut al seu territori.

Els PLJ, com a instrument de les polítiques locals de joventut, permeten:

- Generar espais de treball amb joves, altres àrees, altres agents, etc.
- Posicionar la intencionalitat de les polítiques i, en coherència, les actuacions que cal prioritzar.
- Establir un full de ruta que faciliti l'organització i la coordinació dels recursos, així com el seguiment i l'avaluació de les actuacions que es prioritzen.
- Afavorir la participació juvenil en els afers que els impliquen.
- Generar aprenentatges i millores en l'organització.
- Aportar legitimitat i visualització en els serveis i les actuacions de joventut.

41. Quan té sentit impulsar un pla local de joventut?

Per desplegar el procés de treball que mena a un PLJ es requereix temps i recursos, tant humans com econòmics. Així doncs, elaborar un PLJ té sentit només si el municipi compta amb unes condicions de partida mínimes que li permetin aprofitar i obtenir rendiment de l'esforç que cal realitzar. Destaquem dos requisits clars:

- Recursos humans. No té gaire sentit plantejar una planificació plurianual de les actuacions en joventut, si no es compta amb una dotació mínima de recursos humans per portar-la a terme directament o bé no hi ha la capacitat d'encarregar i fer el seguiment d'aquestes actuacions a uns serveis externs. El nombre mínim de professionals dependrà de diverses variables, com el nombre de joves del municipi, però un professional de joventut amb plaça consolidada esdevé imprescindible.
- Dotació pressupostària. El pressupost municipal hauria de comptar amb partides específiques per a la política de joventut, si l'objectiu és crear un pla estratègic en aquesta matèria.

També identifiquem dos condicionants importants sense els quals es fa difícil garantir que un PLJ arribi a bon port. Ens referim a:

- Partir d'un cert consens entorn l'elaboració del pla per assegurar la continuïtat i la implementació dels resultats que en derivin. El consens s'hauria de produir tant en l'àmbit polític, per evitar que els canvis polítics afectin el desenvolupament d'un pla que sovint va més enllà d'una legislatura, com en l'àmbit tècnic, entesa la transversalitat de les polítiques de joventut.
- Comptar amb dinàmica juvenil, és a dir, a l'existència d'entitats o grups de joves amb certa continuïtat al municipi, així com que des de l'ajuntament s'hagi establert una relació amb aquestes entitats o grups. Aquesta dinàmica facilita les bases per a una actuació integral amb les persones joves.

En cas que no s'acompleixin aquestes condicions i es vulguin impulsar polítiques de joventut, l'ajuntament s'hauria de concentrar a aconseguir aquests mínims abans d'abordar un pla estratègic.

42. I als municipis petits?

Habitualment, als municipis petits no es donen els requisits per impulsar un PLJ, per tant, no és aconsellable que emprenguin l'aventura de posar en marxa aquest procés. Un primer pas és, segurament, plantejar com s'aborden les necessitats de les persones joves des del pla d'acció municipal o pla de mandat. Aquest marc estratègic hauria de ser el punt de partida per incorporar les polítiques de joventut de forma substantiva.

Així mateix, una alternativa per a aquests municipis és establir col·laboració amb ens locals supramunicipals per iniciar o reprendre el camí. La col·laboració es pot concretar a rebre suport per establir els fonaments necessaris o a sumar esforços per a les actuacions a escala supramunicipal.

En qualsevol cas, no haurien de renunciar a articular la seva política de joventut, però amb una mirada adaptada a la situació. Les alternatives poden ser diverses, com ara iniciar la relació (o impuls) amb les entitats juvenils o grups de joves del territori, o activar espais de relació als centres educatius on hi ha els

adolescents o preadolescents del municipi per saber quines són les seves necessitats i propostes. A partir d'aquesta relació, es pot dissenyar una programació d'activitats per a diversos grups de joves, de forma estable o en el marc de les festes populars, etc. També cal posar sobre la taula el teixit d'agents que actuen en l'entorn juvenil i establir xarxes de col·laboració que, sovint, aniran més enllà del mateix municipi.

43. Quines consideracions cal plantejar-se a l'inici del procés d'un pla local de joventut?

A banda de comptar amb les condicions necessàries per impulsar un nou PLJ, tant si és el primer cop que es fa com si se n'està fent una nova edició, és recomanable reflexionar i prendre decisions en relació amb el punt de partida per a aquest procés. Ens referim a quatre aspectes clau:

1. **Prioritats:** els recursos sempre són limitats i cal focalitzar-los en les prioritats que s'estableixin, també en el procés de treball dels PLJ. Què volem dir amb això? Doncs que ja des d'un inici caldria establir les prioritats programàtiques i els objectius que es persegueixen amb l'elaboració del pla, tenint present els recursos humans i econòmics disponibles. Identificar les prioritats implica centrar la diagnosi o el disseny en els aspectes que esdevenen més importants. Si s'expliquen i es justifiquen els criteris per prioritzar, es contribueix a posar sobre la taula la mirada amb què es volen fer les polítiques i quina és la seva intencionalitat.
2. **Participació:** per definir el procés de treball, cal decidir si es vol incorporar la participació de la gent jove i dels diferents agents implicats en la definició de les polítiques de joventut. Cal també definir el nivell de participació en què es vol treballar (informació-consulta-decisió) i quines fases s'executaran de forma participativa. En cas que es vulgui treballar de forma participativa, abans d'iniciar el procés s'han de tenir en compte els requisits per a la participa-

ció, com ara regles de joc clares i compromís polític pel que fa a resultats de participació.

3. Feina feta: difícilment es parteix de zero. Tant si hi havia un PLJ previ com si no, és important conèixer i reconèixer la feina feta fins al moment en matèria de joventut. I aquest reconeixement es pot fer extensiu més enllà de la tasca pròpia de la regidoria de Joventut i preveure quin és el paper d'altres agents. Es pot recopilar la documentació existent, conèixer si se n'ha fet algun procés similar o si s'han treballat determinats temes amb certa profunditat. Amb aquesta consideració es treu rèdit als recursos esmerçats fins al moment, especialment als aprenentatges generats.
4. Comunicació: el PLJ també hauria de respondre a una estratègia de comunicació en joventut. Si volem que ajudi a visualitzar els serveis i els programes juvenils i a realçar les persones joves, etc., és molt important plantejar-se com s'articularà la comunicació associada al PLJ. La forma de resoldre l'estratègia comunicativa no és única i es pot vincular directament al procés del PLJ, a determinats projectes clau, al paper dels joves al municipi... En qualsevol dels casos, però, la comunicació també s'hauria de planificar: moments, intenció, missatges, canals, etc.

44. Es pot demanar suport per a l'elaboració del PLJ?

Per a l'elaboració del PLJ es pot comptar amb diferents tipus de suport, principalment documentació i assessorament o suport tècnic. Sense ànim de ser exhaustius, llistem alguns dels recursos vigents.

- Documentació:
 - Recull de materials disponibles a la plataforma web *E-Joventut*, “Elaborar un pla local de joventut: idees, recursos i documents útils”, de la Direcció General de Joventut.
 - Quaderns pràctics d'acompanyament al personal tècnic en la planificació de les polítiques de joventut, de la Diputació de Barcelona.

- Assessorament o suport tècnic:
 - Serveis comarcals de Joventut: una part important dels consells comarcals ofereixen de manera efectiva suport tècnic a l'elaboració del PLJ a través del servei comarcal de Joventut.
 - A la demarcació de Barcelona, l'Oficina del Pla Jove ofereix eines per a l'elaboració de plans locals de joventut als ajuntaments i els consells comarcals amb caràcter anual mitjançant el *Catàleg de serveis*.
 - Les coordinacions territorials de Joventut, de la Direcció General de Joventut, són també un referent a cada demarcació per al suport tècnic i l'impuls de la planificació estratègica en joventut.

Cinquena part.
**Els professionals de
joventut**

45. Quins són els professionals de joventut més comuns que podeu trobar en una estructura municipal? Quines són les seves tasques i responsabilitats en relació amb el jovent del municipi?

Els professionals de Joventut més comuns en una estructura municipal són els següents:

- **Coordinador/a de serveis de joventut:** és la persona encarregada de coordinar els diferents serveis i activitats per al jovent. Ha de tenir formació universitària, preferentment en l'àmbit social, com ara educació social, sociologia, ciències polítiques o psicologia. També es valora que tingui formació en gestió de serveis i una sòlida experiència en el treball amb persones joves.
- **Tècnic/a de joventut:** és la persona encarregada de planificar i executar les activitats i els programes de joventut, així com de gestionar els recursos necessaris per dur-les a terme. Aquesta persona ha de tenir una formació universitària en l'àmbit social.
- **Informador/a juvenil:** és la persona encarregada de proporcionar informació juvenil i orientació. Aquesta persona ha de tenir una formació universitària en ciències socials o un cicle formatiu en animació sociocultural i turisme.
- **Dinamitzador/a juvenil:** és la persona encarregada de fomentar la participació de les persones joves als espais joves o en altres equips de joventut i d'acompanyar-les en la programació d'activitats de dinamització. Ha de tenir formació universitària en ciències socials o un cicle formatiu en animació sociocultural i turisme o integració social.
- **Educador/a de carrer:** és la persona encarregada de treballar en la intervenció socioeducativa

amb joves. Ha de tenir formació universitària en treball social o educació social.

En general, és important que els professionals de joventut disposin de formació específica i actualitzada en les àrees relacionades amb la joventut, així com d'una sòlida experiència en el treball amb el jovent. A més, és important que els professionals de joventut tinguin habilitats socials, de comunicació, de lideratge i de treball en equip, així com coneixements en matèria de participació juvenil, d'organització i coordinació d'activitats i projectes, de desenvolupament comunitari i de gestió de recursos. La formació continuada i la participació en xarxes i associacions professionals també són clau per a l'actualització dels coneixements i la millora de les habilitats dels professionals de joventut.

46. Quina importància té la formació dels professionals de joventut?

La formació dels professionals de joventut és crucial per a la millora de la qualitat dels serveis de joventut i per a l'èxit del treball amb persones joves. Una formació adequada els permet adquirir les competències necessàries per planificar, implementar i avaluar programes i activitats per a les persones joves. A més, la formació contínua i l'actualització de coneixements són imprescindibles per adaptar-se als canvis en la societat i a les noves necessitats de la joventut. La formació també els ajuda a desenvolupar habilitats socials i emocionals que els permeten establir relacions positives amb el jovent i fomentar el seu benestar.

Hi ha diverses institucions i entitats que ofereixen cursos de formació i tallers específics per a professionals de joventut, com ara la Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona, les escoles d'animació sociocultural, les associacions professionals del sector. També cal tenir en compte el Màster Interuniversitari de Joventut i Societat que organitzen diverses universitats catalanes.

En resum, la formació dels professionals de joventut és essencial per a la millora de la qualitat

d'aquests serveis i per a l'èxit del treball amb joves. Una formació adequada els permet adquirir les competències i les habilitats necessàries per promoure el desenvolupament integral dels joves i adaptar-se als canvis socials.

47. Quina branca de titulacions és la més adequada per als professionals de joventut?

Les titulacions en l'àmbit de les ciències socials, com ara educació social, treball social, psicologia, sociologia, ciències polítiques, graus superiors en animació sociocultural i turisme i el d'integració social. Entre d'altres, proporcionen als professionals de joventut les habilitats i els coneixements necessaris per entendre i abordar les problemàtiques socials que afecten les persones joves. Això és especialment important en les tasques amb jovent, ja que es tracta d'una etapa vital en la qual es produeixen molts canvis i desafiaments, i és necessari comptar amb professionals que puguin entendre les seves necessitats i oferir el suport i l'orientació adequats. A més, les ciències socials proporcionen formació essencial en metodologia i intervenció social per planificar, desenvolupar i avaluar programes i projectes de joventut de manera efectiva.

De fet, l'únic perfil professional que té una titulació associada és el d'informador/a juvenil. A més de les titulacions oficials de tècnic superior d'animació sociocultural i turisme, la titulació també es pot obtenir a través d'un certificat de professionalitat descrit pel SOC al SSC567_3. Informació juvenil (RD 567/2011, de 20 d'abril).

48. Quina ha de ser la relació entre els professionals de joventut i el regidor de Joventut?

Els professionals de joventut són una peça clau en la feina del regidor de Joventut perquè són els encarregats de desenvolupar les polítiques i els programes que s'han dissenyat per a la població juvenil. Per aconseguir els objectius de promoure les polítiques de joventut, és important que hi hagi una estreta

cooperació entre el regidor i els professionals de Joventut, la qual cosa implica una definició conjunta d'objectius, planificació coordinada de les activitats i el programes, i avaluació conjunta dels resultats obtinguts per poder garantir una actuació coherent, eficaç i eficient en la promoció del benestar dels joves de la localitat.

49. Quins són els mitjans disponibles per a l'equip de professionals de joventut del municipi per desenvolupar projectes i programes per als joves?

L'equip de professionals de joventut compta amb diferents mitjans per al desenvolupament de projectes i programes per als joves, com ara instal·lacions esportives i culturals, centres cívics o biblioteques, així com la pròpia xarxa d'equipaments, serveis i recursos per a joves, com ara orientació professional, assessorament jurídic i psicològic, etc. Els regidors poden contribuir-hi, en aquest sentit, proporcionant suport financer per a la realització de projectes i programes, facilitant l'accés als recursos i els serveis de la localitat, i promocionant les activitats i els esdeveniments que s'organitzin per a la població juvenil. També poden col·laborar en la definició d'objectius i en l'avaluació dels resultats obtinguts per garantir una actuació coherent i eficaç per a la promoció del benestar dels joves.

50. Com s'organitza la coordinació entre els professionals de Joventut i altres departaments de l'ajuntament (Educació, Esport, Cultura, etc.) per donar suport als joves en les seves necessitats i inquietuds?

Per garantir un suport integral a les persones joves, és important que hi hagi una coordinació activa entre els professionals de Joventut i altres departaments de l'ajuntament que puguin contribuir a la seva formació i benestar. Així doncs, es recomana fer reunions periòdiques per intercanviar informació i coordinar les activitats i els programes que puguin resultar d'interès per als joves. També és important que hi hagi una planifi-

cació conjunta de les activitats i els programes que es desenvolupin, així com una definició clara de les responsabilitats de cada departament, per poder garantir un suport coherent i eficaç als joves del municipi.

51. Quin és el paper del regidor de Joventut en la supervisió i el seguiment de les activitats de les persones professionals de joventut?

El regidor de Joventut té un paper fonamental en la supervisió i el seguiment de les activitats de les persones professionals de joventut, ja que és el responsable de garantir que les polítiques de joventut es desenvolupin de manera eficaç i eficient, la qual cosa implica la definició conjunta d'objectius, la planificació coordinada de les activitats i els programes, l'avaluació dels resultats obtinguts i la presa de decisions per millorar la qualitat dels serveis oferts.

52. Hi ha alguna diferència entre els professionals de Joventut de grans ciutats, de municipis mitjans i municipis petits?

Sí, hi ha algunes diferències entre els professionals de Joventut que treballen en grans ciutats, en municipis mitjans i en municipis petits, segons indiquen les dades de *l'Enquesta de municipis i comarques 2016-17*.

En primer lloc, en grans ciutats és més probable que hi hagi una estructura organitzativa més complexa, amb diferents departaments i àrees especialitzades en temes de joventut, cosa que pot comportar una divisió de funcions i responsabilitats més clara entre els diversos professionals. En canvi, en municipis mitjans i petits és més freqüent que hi hagi un únic professional de Joventut que assumeixi diferents tasques i responsabilitats.

En segon lloc, en grans ciutats probablement hi hagi més oferta de serveis i activitats per als joves, i més diversitat de col·lectius i grups de joves, la qual cosa pot comportar haver de comptar amb més especialització dels professionals de joventut i més capacitat de coordinació amb altres agents i institucions del territori. En canvi, en municipis mitjans i petits

l'oferta de serveis i activitats per als joves pot ser més limitada i més centrada en algunes àrees concretes, com ara la informació juvenil, l'oci i el lleure, la salut i la participació.

53. Què és un tècnic de joventut compartit?

Anomenem tècnic compartit de Joventut la persona professional que treballa per a diferents ajuntaments de municipis petits i que s'encarrega de planificar, coordinar i desenvolupar totes les activitats i els programes de joventut. Normalment els contracta el consell comarcal, tot i que els ajuntaments col·laboren en els seus costos laborals.

El tècnic compartit de Joventut esdevé el model que permet als diferents ajuntaments o entitats locals de municipis petits optimitzar recursos per oferir millors serveis de joventut als joves de les diferents poblacions.

54. Quins aspectes cal tenir en compte si es vol externalitzar la contractació de professionals de Joventut?

Hi ha la possibilitat d'externalitzar els serveis de Joventut a empreses especialitzades en aquesta àrea amb una contractació indirecta dels professionals vinculats. No obstant això, abans de prendre una decisió d'aquest tipus cal tenir en compte diversos aspectes. En primer lloc, és important valorar si l'externalització comportarà una millora en la qualitat dels serveis oferts als joves i si serà més eficient des del punt de vista econòmic, a banda de tenir present que l'externalització implica una pèrdua de control directe sobre la gestió dels serveis i una possible disminució de la implicació dels professionals de l'ajuntament.

Per assegurar que les empreses de serveis compleixen les regulacions legals i compten amb els recursos i la capacitat necessaris per dur a terme les activitats i els programes requerits, és important incorporar al sistema de contractació pública dels ajuntaments criteris que garanteixin que l'adjudicació

dels contractes es farà de manera preferent d'acord amb la qualitat dels projectes, sense prioritzar l'oferta econòmica. En qualsevol cas, cal tenir en compte que la decisió d'externalitzar els serveis de Joventut s'ha de prendre després d'un estudi detallat per saber quines són les opcions i les conseqüències, i s'ha de buscar sempre el benestar i el desenvolupament personal de les persones joves com a prioritat.

55. Hi ha alguna associació que representi els interessos dels professionals de Joventut?

A Catalunya, s'ha constituït l'Associació Catalana de Professionals de Joventut (ACPJ), que treballa pels drets i el reconeixement del col·lectiu de professionals de joventut. A través de la promoció de la rellevància de la seva tasca davant les institucions i en les polítiques públiques, l'ACPJ promou la regularització de la figura i la tasca dels professionals de Joventut i defensa els seus drets davant l'Administració pública.

Aquesta associació impulsa projectes propis i en cooperació amb altres entitats d'acord amb els seus objectius, dels quals destaquen el Banc de Bones Pràctiques, una plataforma col·laborativa que recull, difon i promou tot el coneixement acumulat dels professionals de la joventut, i el projecte *Democratic Innovations in Youth Work* (DIYW), que posa el focus en nous formats de participació juvenil democràtica en diferents països europeus.

L'ACPJ pot ser una font de col·laboració per als regidors/es de Joventut perquè pot proporcionar informació i recursos sobre els professionals de l'àmbit i sobre el desenvolupament de polítiques de joventut al territori.

Sisena part.

Equipaments i serveis juvenils

56. Què entenem per equipaments juvenils?

La LPJ defineix els equipaments juvenils com els espais físics de titularitat de les administracions públiques o entitats sense ànim de lucre on es presten els serveis juvenils. Es distingeix entre els equipaments juvenils, d'ús exclusiu o majoritari per a joves, i els equipaments sectorials o generalistes, no exclusius, amb serveis per a joves (equipaments culturals, esportius, centres cívics, etc.). L'existència d'aquests espais facilita desenvolupar el treball socioeducatiu amb les persones joves i, per tant, són espais d'oportunitat per a l'empoderament i la participació del jovent, així com d'aprenentatge de competències, valors i habilitats per a la vida.

Els equipaments juvenils estan distribuïts arreu del territori, amb presència en la majoria de municipis de Catalunya. Però no hi ha un únic model d'equipament juvenil, sinó que varien en funció de la mida del municipi, del model de gestió, dels serveis que acull, de les activitats que s'hi fan, etc. Alguns organismes, especialment la Diputació de Barcelona, han generat propostes concretes per a un model d'equipament juvenil.

57. Què és un servei juvenil?

La definició de serveis juvenils que recull la LPJ indica que són totes les actuacions que les administracions públiques o les entitats sense ànim de lucre presten regularment i de manera continuada, i que estan destinades a satisfer les necessitats específiques de les persones joves pel que fa a l'emancipació i la participació.

La LPC distingeix, doncs, entre equipaments i serveis juvenils en l'àmbit conceptual. Tanmateix, al territori català, el nom d'un equipament sovint s'equi-

para al d'un servei juvenil, malgrat que pugui oferir més d'un servei de manera efectiva (segons els tipus de serveis que s'hi descriuen).

D'altra banda, és rellevant tenir en compte que les actuacions dels diferents serveis juvenils també es despleguen més enllà dels equipaments juvenils, principalment als instituts i en altres infraestructures o entorns oberts del municipi o el barri.

58. Quins tipus de serveis juvenils es poden impulsar des de les regidories de Joventut?

A partir de la definició de la LPJ, l'Agència Catalana de la Joventut (*Curs polítiques locals de joventut 2022-2023*) proposa classificar els serveis juvenils en quatre tipus, segons els seus objectius principals:

1. Serveis d'informació, orientació i assessorament juvenil.
2. Espais de participació i dinamització juvenil.
3. Espais de promoció cultural juvenil.
4. Serveis de suport acadèmic.

Aquesta classificació pot ser útil a l'hora de decidir quin servei juvenil es volen impulsar o consolidar en un municipi, especialment des de les regidories de Joventut, segons les necessitats i les oportunitats sobre les quals es vulgui incidir de manera prioritària.

59. Què són els serveis d'informació, orientació i assessorament juvenil?

Es tracta de serveis que tenen com a objectiu que la persona jove adquireixi més capacitació, més accés a recursos, més llibertat d'elecció i, en definitiva, més autonomia i una situació d'igualtat d'oportunitats en l'àrea sobre la qual ha rebut la informació. Es concreten en diferents actuacions:

- Informació i orientació juvenil.
- Assessorament, especialment en els diferents àmbits d'emancipació (acadèmic, laboral, autoocupació i emprenedoria, mobilitat internacional, habitatge, salut).
- Accions formatives i d'acompanyament vinculades als àmbits d'emancipació juvenil.

60. Què és i qui forma part de la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil?

Prop de 270 serveis juvenils formen la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil (XNEJ), que és el conjunt de serveis de titularitat pública que tenen com a finalitat oferir a les persones joves un servei d'informació, orientació, assessorament i acompanyament que permeti implementar projectes i activitats que tinguin en compte les transicions educatives, laborals, residencials, familiars i ciutadanes. El catàleg de la XNEJ en recull els objectius, els principis d'actuació i les bases de funcionament.

La XNEJ distingeix dos tipus de serveis: els punts d'informació juvenil i les oficines joves. El Punt d'Informació Juvenil és un servei, normalment d'abast municipal, que ofereix informació i orientació, i també assessorament, acompanyament i tramitació de serveis, i elaboració i dinamització d'informació. L'Oficina Jove és l'equipament que ofereix informació, orientació, assessorament i acompanyament d'abast comarcal i que integra un conjunt de serveis d'informació i orientació i uns serveis especialitzats d'assessorament en matèria de treball, salut, educació, habitatge i mobilitat internacional per a les persones joves. Les oficines joves s'ubiquen a les capitals de comarca i, generalment, el consell comarcal participa de la seva gestió (o l'assumeix completament). Actualment, la XNEJ està formada per 221 punts d'informació juvenil i 44 oficines joves reconeguts a tot el territori català.

L'Agència Catalana de la Joventut ofereix una cartera de serveis adreçada als professionals d'oficines joves i punts d'informació juvenil de la XNEJ, amb recursos formatius i de suport. Es classifiquen per serveis (segons si és informació generalista o són serveis especialitzats) i per tipus de recurs: documentació, assessorament, suport tècnic, etc. Anualment, organitza una oferta de tallers i xerrades per a joves que es poden sol·licitar des dels serveis reconeguts a la XNEJ.

61. Els casals de joves, són espais de participació i dinamització juvenil?

Els espais de participació i dinamització juvenil són serveis que tenen com a objectius dinamitzar la gent jove perquè facin activitats i projectes de manera autònoma, així com educar en la participació, implicar el jovent en els afers col·lectius i visualitzar la participació juvenil. En aquest sentit, s'ofereixen espais, recursos i accions en el marc d'un projecte socioeducatiu de centre amb les persones joves per afavorir-ne la igualtat d'oportunitats com a ciutadans i ciutadanes de ple dret. Es concreten en diferents actuacions:

- Dinamització juvenil: espai de trobada i relació, programació d'activitats formatives i de lleure, etc.
- Suport, eines i recursos per a entitats i col·lectius juvenils.

Per a aquest servei s'identifica la funció que, de manera més habitual arreu del territori i amb més rellevància, tenen els equipaments juvenils tradicionalment coneguts com a espais o casals de joves: la dinamització i el foment de la participació juvenil. Tanmateix, els espais o els casals de joves també ofereixen sovint altres serveis (punts d'informació juvenil, espais culturals, suport acadèmic).

62. Què són els espais de promoció cultural juvenil?

Es tracta de serveis que pretenen facilitar la creació cultural en les seves diverses disciplines artístiques, l'accés i el consum cultural, així com facilitar la producció, la difusió i la promoció de la cultura generada per i per a les persones joves, els quals es concreten en diferents actuacions:

- Espais de producció, com ara bucs d'assaig, centres de producció d'arts visuals, espais per a l'assaig d'arts escèniques, etc.
- Espais per a programació cultural estable: sales de concerts, d'exposicions, d'arts escèniques, etc.
- Suport, eines i recursos per a la creació cultural.

63. Què són els serveis de suport acadèmic?

Són serveis que faciliten recursos i acompanyament per a la formació reglada a les persones joves i centrades especialment en les situacions que poden generar desigualtats educatives, i inclouen diferents tipus d'actuacions:

- Sales d'estudi, que sovint es presten de forma més intensiva durant les èpoques d'exàmens universitaris.
- Acompanyament a l'estudi (reforç escolar) i mentories.
- Recursos tecnològics per a la formació.

64. Existeix un registre o cens d'equipaments i serveis juvenils?

La LPJ recull la necessitat d'impulsar el cens d'equipaments i de serveis juvenils, tot i que no s'ha desplegat des de l'aprovació de la llei el 2010. Així doncs, encara no existeix una eina que permeti homologar i registrar el conjunt d'equipaments i serveis juvenils a Catalunya.

La Direcció General de Joventut només disposa del Registre de Serveis d'Informació Juvenil, generat a partir del Decret 297/1987, de 14 de setembre, pel qual es regula l'obertura i el funcionament dels serveis d'informació juvenil, i l'Ordre de 7 d'octubre de 1987, per la qual es concreten les seves condicions d'obertura i funcionament.

65. Què cal fer per iniciar o revisar el funcionament d'un equipament juvenil?

Tant si s'està plantejant la possibilitat d'obrir un equipament juvenil com si ja fa temps que n'existeix un, però se'n vol revisar el funcionament i, a més, les decisions que cal prendre són importants i cal fonamentar-les.

La *Guia per a la gestió col·laborativa d'espais i equipaments públics* (Sabaté Rotés, X. 2015), de la Generalitat de Catalunya, aporta referències per iniciar la gestió d'un equipament juvenil. Al seu torn, la publicació *Els equipaments juvenils. Reflexions, certeses i reptes* (Montes Sala, P. 2017), de l'Oficina Pla Jove

de la Diputació de Barcelona, aborda qüestions que ja fa anys van sorgir al voltant de les necessitats dels equipaments juvenils, la participació de la gent jove en la gestió de l'equipament, els recursos necessaris que cal destinar-hi, els criteris que cal tenir en compte en l'elaboració d'un pla d'usos o quin model d'equipament juvenil volem.

Així mateix, a *Viqui Llibres* es pot trobar la *Guia Jove*, una caixa d'eines per fomentar la participació a través de la dinamització juvenil i formada per un conjunt de fitxes per facilitar possibles línies de treball segons les necessitats o els reptes que es persegueixen. Tot i que se centra en el foment de la participació, fa un repàs aplicat de temes com la planificació de projectes socioeducatius i l'ús dels espais d'intervenció que també són d'utilitat actualment.

En qualsevol cas, cada equipament respon, o hauria de respondre, a unes necessitats concretes i a una voluntat política. Per començar, hi ha tres elements que cal valorar i decidir:

1. Quins objectius es persegueix i, per tant, quins serveis es vol prioritzar de cara a l'equipament.
2. Quins espais (i característiques dels espais) i quins recursos humans faran falta per oferir aquests serveis.
3. Quin model de gestió es vol utilitzar i quin paper han de tenir les persones joves.

66. Què és el pla d'usos d'un equipament?

El pla d'usos és l'instrument que ha de permetre orientar i definir els usos que han de tenir lloc en un equipament. Es pot concretar en dues dimensions, segons *Equipaments juvenils municipals. Com fer un pla d'usos?* (Pérez, C. 2020): la substantiva, amb els espais i les necessitats a què ha de respondre per a un bon funcionament, i l'estratègica, per cercar complicitats i sinergies amb els agents implicats en les polítiques de joventut.

Un pla d'usos s'hauria de fonamentar en tres elements:

1. Anàlisi dels equipaments existents al territori amb usos reals o potencials per a les persones

joves, independentment del departament a què pertanyin.

2. Avaluació dels espais i els equipaments necessaris per desenvolupar tot allò que preveu el pla o la política local de joventut.
3. Enumeració detallada dels recursos tècnics necessaris per a cada un dels espais previstos en el punt anterior.

A partir d'aquesta anàlisi, el document resultant hauria d'incloure la finalitat del projecte, els fonaments teòrics, la línia estratègica i els objectius, així com els requisits mínims quant a espais, horaris, serveis que ha de tenir l'equipament en qüestió i el model de gestió, entre d'altres.

67. És necessari disposar d'un pla d'usos per a un equipament juvenil?

La manera ideal de posar en marxa un equipament juvenil és projectar-ne les característiques, les finalitats i la dotació de recursos des d'un inici, elaborar-ne un projecte arquitectònic amb un encàrrec concret i construir-lo de nova planta. Però són molt poques les ocasions en què aquest és el procediment, fonamentalment perquè els condicionants econòmics ho fan difícil. La major part de les vegades els equipaments juvenils són possibles gràcies a l'aprofitament d'edificis preexistents destinats a altres finalitats i, en conseqüència, amb dificultats d'adaptació física i estructural als nous usos. En qualsevol cas, no es pot obviar la necessitat de projectar les reformes necessàries i la dotació de recursos físics i tècnics imprescindibles des de l'òptica de les polítiques de joventut abans d'iniciar-hi qualsevol tipus de treball. Així doncs, qualsevol construcció o habilitació d'un equipament juvenil ha d'anar precedida de l'existència d'un projecte o d'un pla d'usos.

68. Quins són els models de gestió d'un equipament o servei juvenil municipal?

Habitualment, es distingeixen tres models de gestió per a serveis juvenils municipals: 1) directa, a càrrec

de personal de l'Administració, 2) externalitzada, amb la contractació d'una empresa o entitat a aquest efecte, i 3) cogestió, amb la cessió a la gestió associativa o participativa. Les forteses i les febleses de cada model són diverses i giren entorn les dimensions d'estabilitat dels professionals, de flexibilitat i adaptació, de capacitat de decisió i implicació de les persones joves, de dificultats en el relleu associatiu o de necessitats de coordinació.

Val a dir que en un equipament juvenil municipal es pot plantejar fer tota la gestió amb un únic model o bé combinar diferents modalitats per a diferents serveis. En molts casos, la responsabilitat directa dels professionals municipals es complementa amb la contractació d'equips externs per a l'execució de programes o serveis determinats, com ara la gestió de serveis d'informació juvenil i assessories especialitzades o la dinamització. També és habitual combinar la gestió directa pública amb serveis específics cedits a gestió associativa o amb la cogestió de programacions d'activitats.

Una alternativa que es pot valorar és la gestió cívica, ciutadana o col·laborativa, i té lloc quan l'Administració cedeix la gestió d'un equipament al teixit associatiu vinculat, arrelat i avalat al territori on hi ha l'equipament. En aquest tipus de gestió, per arribar al màxim consens és molt important que la relació entre l'Ajuntament i l'entitat sigui entre iguals. Es realitza mitjançant un conveni de cessió.

Finalment, cal parlar també de l'autogestió juvenil, quan la gent jove té autonomia total a l'hora de decidir les actuacions i les accions que es pren davant la gestió de l'equipament i com administren els recursos. Generalment, però, l'autogestió real (ni cogestió ni gestió ciutadana) es veu en casos en què els recursos són propis del col·lectiu juvenil, no municipals.

69. Qui són Casals de Joves de Catalunya?

Casals de Joves de Catalunya és una federació que agrupa associacions juvenils que fomenten la participació de les persones joves, des de la mateixa organització i sota els principis d'autogestió, assemblea-

risme i transformació social. Actualment, en formen part casals de Barcelona ciutat i de les comarques del Baix Llobregat, el Vallès Occidental, el Vallès Oriental i Osona. Articulen programes conjunts, formació i recursos per a casals de joves (campanyes, publicacions i materials).

70. És recomanable establir un reglament d'ús dels equipaments juvenils?

Es recomana establir un reglament d'ús dels equipaments juvenils per garantir el bon funcionament dels recursos i la convivència entre les persones usuàries. Conté informació relativa a les normes i els procediments que les persones usuàries han de seguir per accedir i fer ús de les instal·lacions i els serveis que s'ofereixen. Així mateix, també ha de preveure les mesures que s'han d'aplicar en cas que les normes establertes no es compleixin.

Entre les qüestions que es poden incloure en un reglament d'ús dels equipaments juvenils, destaquen:

- Horari d'obertura i tancament de l'equipament.
- Condicions per accedir-hi (edat, requisits d'inscripció, etc.).
- Normes de comportament i convivència entre les persones usuàries.
- Obligacions de les persones usuàries en relació amb la neteja i el manteniment dels espais.
- Condicions d'ús dels espais i les tecnologies digitals.
- Procediment per a la cessió d'ús dels espais.
- Protocol en cas d'accidents o emergències.
- Mesures en cas d'incompliment de les normes establertes.

71. Cal fer un registre de persones usuàries i d'usos dels serveis juvenils?

El registre de persones usuàries és una base de dades, o una llista, que conté informació sobre les persones usuàries que utilitzen un servei o un equipament. Aquesta informació hauria d'incloure com a mínim el nom complet de la persona i les dades de contacte,

tot i que es pot complementar amb altres informacions per facilitar el coneixement sobre el perfil de les persones usuàries (edat, gènere i nivell d'estudis, entre d'altres) i recollir autoritzacions sobre els drets d'imatge. És important destacar que un registre de persones usuàries conté informació personal i privada, motiu pel qual cal prendre mesures de seguretat per protegir aquesta informació, segons la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

Quant al registre d'usos (i consultes), es tracta de la base de dades que permet quantificar el nombre de persones que utilitzen el servei al llarg del temps i, en la mesura de les possibilitats, conté informació sobre com les persones usuàries l'utilitzen (horaris, canals, etc.).

Disposar d'aquest tipus de registres és útil i necessari per diversos motius. D'una banda, des del punt de vista de la seguretat, són una eina que ajuda en la gestió de possibles emergències, atès que disposem de la informació sobre les persones usuàries que hi ha en un equipament en el moment de l'emergència, i, de l'altra, les dades de cada servei facilitaran fer un seguiment del seu funcionament: freqüència d'ús, funcionalitats més requerides, perfil de les persones usuàries, etc. Tot això pot ajudar a millorar els serveis i adaptar-los a les necessitats de les persones joves d'acord amb els objectius plantejats. Finalment, si les persones usuàries així ho autoritzen, un registre permet disposar d'una base de dades de persones joves amb les quals comunicar-nos a través de diferents mitjans.

Hi ha diverses metodologies per establir un registre de persones usuàries, com ara generar un "carnet" d'usuari/usuària o fer una inscripció anual. Per al registre d'usos també hi ha diverses propostes per resoldre'l: graelles per anar recollint dades *in situ*, codis QR, inscripció a activitats, sol·licitud d'us d'espais, etc.

Setena part.

Polítiques inclusives i joventut

72. Què són les polítiques inclusives en l'àmbit de la joventut?

Les polítiques inclusives són les que busquen garantir la igualtat d'oportunitats i condicions a tota la ciutadania i reforçar valors com el reconeixement social, la participació ciutadana i el paper de la comunitat. Les polítiques inclusives tenen com a objectiu disminuir els efectes dels eixos de desigualtat, reduir la pobresa i l'exclusió social de les persones joves en situacions més desfavorides o en risc d'exclusió, facilitar i garantir a totes les persones joves l'accés als béns i els serveis existents, fomentar la igualtat efectiva entre les persones joves en tots els àmbits i generar una societat més justa, cohesionada, integrada i inclusiva.

73. En l'àmbit de les polítiques de joventut, què entenem per inclusió social?

La inclusió social fa referència a l'accés en igualtat de condicions i d'oportunitats als serveis, als recursos i als espais necessaris per al desenvolupament personal i col·lectiu, així com a la plena participació en la vida econòmica, social i política. La inclusió social supera el concepte d'exclusió social, ja que se centra no tan sols en les necessitats i les dificultats de les persones i els col·lectius, sinó també en les oportunitats i les potencialitats. En l'etapa de la joventut, qualsevol persona jove pot estar en risc d'exclusió social, tot i que hi ha individus que viuen més desigualtats a causa dels diferents eixos que condicionen les seves vides. Les polítiques inclusives en l'àmbit de la joventut busquen canviar aquestes realitats i incidir en les capacitats, les trajectòries i les oportunitats vitals de les persones joves.

74. Quins són els principals eixos de desigualtat que cal tenir en compte en les polítiques de joventut?

En la societat actual, les desigualtats són un tema rellevant i complex. Si bé hi ha molts factors que hi influeixen, alguns dels eixos més rellevants són el gènere, l'origen i la classe social, però cal remarcar també que n'hi ha d'altres que també són importants, com l'edat, la religió, l'orientació sexual i les capacitats, i que cada un compta amb un sistema de pensament que reproduïx desigualtats, com, per exemple, el sistema de pensament sexista, el qual manté la desigualtat de gènere, en què les dones són discriminades en els àmbits laboral, social i polític. Així mateix, el sistema de pensament racista perpetua la desigualtat en funció de l'origen ètnic, i la discriminació per motius de classe social també és present en molts altres, com l'educatiu i l'econòmic.

A més, cal destacar també que els diferents eixos donen lloc a interseccions que poden generar formes especialment greus de discriminació i desigualtat, com ara el racisme institucional, la discriminació múltiple o la violència de gènere. Per tant, és important entendre la complexitat dels eixos de desigualtat per poder desenvolupar polítiques i accions efectives per combatre'ls.

75. Com es descriuen les desigualtats per raó d'origen?

Aquesta forma de desigualtat es basa en la discriminació de les persones per la seva procedència geogràfica, ètnica o cultural, i es pot manifestar-se de diverses maneres: la discriminació en l'accés a l'educació, la salut o el treball, o en la forma en què són percebudes i tractades les persones en funció del seu origen. La lluita contra aquesta forma de desigualtat implica reconèixer i valorar la diversitat cultural i ètnica de la societat, així com promoure la igualtat d'oportunitats per a totes les persones, independentment del seu origen.

76. I les desigualtat per raó de gènere?

Les desigualtats per raó de gènere fan referència a la discriminació i el desavantatge social, econòmic i polític de les persones pel seu gènere. Es basa en les expectatives socials i culturals que s'atribueixen a les dones i als homes, així com a les estructures de poder desiguals que prevalen en la societat.

Algunes de les formes en què es manifesten les desigualtats de gènere són les diferències salarials, la discriminació laboral, la violència masclista, l'assetjament sexual, la falta d'accés a l'educació, la representació desigual en els càrrecs de poder i les restriccions en els drets reproductius. Tot plegat té un impacte directe en la vida de les dones i altres persones no binàries, perquè els limita les oportunitats, els afecta en la salut i el benestar, i contribueix a la reproducció de les desigualtats de gènere en la societat en general.

En relació amb l'eix sexe/gènere, el patriarcat és el sistema de pensament que estableix que els homes són superiors a les dones en diversos àmbits, però actualment s'ha desconstruït aquesta idea i s'ha avançat cap a la igualtat de gènere.

77. I les desigualtats per raó de classe social?

Les desigualtats per raó de classe social fan referència a la diferència en termes d'oportunitats, recursos i accés a la riquesa entre diferents grups socials, la qual cosa implica que aquelles persones amb menys recursos econòmics i socials tenen menys oportunitats i possibilitats de desenvolupament en comparació amb aquelles que tenen més recursos. Així doncs, les desigualtats per raó de classe social tenen un impacte negatiu en la vida i futures oportunitats de molts joves catalans, perpetuen les desigualtats socials i en limiten les possibilitats de desenvolupament personal i professional.

78. Què és la perspectiva interseccional de les polítiques de joventut?

Cada un dels eixos identificats és la raó per la qual existeixen sistemes de pensament que promouen o justifiquen la desigualtat, com, per exemple, el sexisme, el racisme i el classisme. També hi ha altres eixos que generen discriminació, com l'edat, la normativitat sexual o el capacitisme. I aquestes discriminacions no es presenten de forma aïllada o simple.

La perspectiva interseccional és un enfocament d'anàlisi social que posa l'accent en les relacions de poder entre les persones i els grups segons els diversos eixos de desigualtat que interactuen entre si, de les quals es desprenen una sèrie de privilegis i opressions. La perspectiva de la interseccionalitat reconeix que les persones es veuen afectades per múltiples formes d'opressió i discriminació, les quals interactuen i es reforcen mútuament, i també posa l'accent en les relacions de poder entre les persones i els grups segons els diversos eixos de desigualtat que interactuen entre si.

Per tant, per implementar aquesta perspectiva a les polítiques de joventut relacionades amb l'emancipació i la participació de les persones joves, és important tenir en compte aquesta complexitat i diversitat de les seves realitats.

79. Com s'implementa la perspectiva de la interseccionalitat a les polítiques de joventut, especialment a les relacionades amb l'emancipació de les persones joves?

Algunes de les recomanacions per a la implementació de la perspectiva de la interseccionalitat a les polítiques de joventut relacionades amb l'emancipació són:

1. Incloure la diversitat de les persones joves: les polítiques de joventut han de ser inclusives i reconèixer la diversitat de les persones joves, incloent-hi les diferents identitats i realitats, la qual cosa implica treballar amb grups de joves de diferents orígens ètnics, culturals i socioeconòmics, i tenir en compte les diferents situ-

acions familiars, de salut mental, d'orientació sexual i de gènere, entre d'altres.

2. Analitzar la intersecció de les desigualtats: les polítiques de joventut han de reconèixer que les persones joves es poden veure afectades per múltiples formes d'opressió i discriminació que interactuen i es reforcen mútuament, com, per exemple, una jove amb discapacitat i amb ingressos baixos podria enfrontar-se a diferents barreres per emancipar-se que una jove sense discapacitat i amb més recursos.
3. Adoptar un enfocament holístic: les polítiques de joventut han d'adoptar un enfocament holístic per a l'emancipació de les persones joves tenint en compte les seves necessitats materials, socials i emocionals, la qual cosa implica no només proporcionar ajuda econòmica per a l'emancipació, sinó també suport emocional i social, i la promoció d'oportunitats educatives i de formació.
4. Col·laborar amb les organitzacions juvenils i les persones joves: les polítiques de joventut han de ser cocreades i coimplementades amb les persones joves i les organitzacions juvenils, la qual cosa implica involucrar les persones joves en el procés de dissenyar i implementar les polítiques, així com treballar amb organitzacions juvenils per identificar les seves necessitats i preocupacions.
5. Avaluar els efectes de les polítiques: les polítiques de joventut s'han d'avaluar per garantir que s'estan abordant adequadament les desigualtats i les diverses realitats de les persones joves, la qual cosa implica monitoritzar els resultats i els efectes de les polítiques, i si cal, fer ajustaments per abordar les necessitats i les preocupacions de les persones joves.

80. Quines són les possibles conseqüències de no tenir en compte la diversitat de les persones joves i les desigualtats socials en les polítiques de joventut del nostre municipi?

Les polítiques de joventut tenen un gran potencial per influir en el futur dels joves i de la societat en general. És important tenir en compte que aquestes polítiques no són mai neutres i que sempre tenen un impacte. Si les polítiques de joventut no aborden adequadament la diversitat de les persones joves i no es prenen mesures per superar les desigualtats socials, poden perpetuar o fins i tot ampliar aquestes desigualtats i excloure determinades persones i grups de la participació plena i efectiva en la societat. Per tant, és crucial que les polítiques de joventut siguin dissenyades amb una perspectiva inclusiva i de justícia social tenint en compte les necessitats, les preocupacions i les diferents realitats de les persones joves del nostre municipi.

Vuitena part.

**Situació de les
persones joves a
Catalunya**

81. Com podem entendre la realitat juvenil a Catalunya?

Per comprendre quina és la realitat juvenil a Catalunya, és essencial tenir en compte la seva diversitat, la qual es manifesta en múltiples aspectes, com l'edat, el gènere, l'origen social i cultural, el nivell d'estudis, l'ocupació o la discapacitat, entre d'altres. És important abandonar la idea de la joventut com a grup homogeni i reconèixer les diferències i les singularitats de les diverses *joventuts*, i és així que es podran entendre millor les seves necessitats i problemàtiques i dissenyar polítiques de joventut més eficaces i inclusives.

82. Quines són les principals institucions que proporcionen coneixement de la situació de les persones joves a Catalunya?

A Catalunya hi ha diverses fonts i institucions que proporcionen coneixement de la situació de les persones joves, com ara:

- Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat): aquesta institució té com a objectiu produir i difondre informació estadística oficial sobre Catalunya. Entre les seves estadístiques, Idescat també recull informació sobre les persones joves de Catalunya, com ara dades sobre educació, ocupació, salut i situació familiar, entre d'altres.
- Observatori Català de la Joventut (OCJ): l'OCJ té per objectiu conèixer la realitat dels joves a Catalunya per poder millorar les polítiques i les accions adreçades a aquest col·lectiu. L'OCJ realitza estudis, enquestes i informes sobre temes com l'ocupació, l'educació, la salut, la participació social i política i la convivència, entre

d'altres. Algunes eines que facilita l'OCJ per analitzar la realitat juvenil són:

- Enquesta a la Joventut de Catalunya.
- Sistema d'Indicadors de la Joventut.
- Sistema d'Indicadors de les Polítiques de Joventut.
- Indicadors de dades estadístiques secundàries per a la diagnosi de la realitat juvenil en l'àmbit local.
- Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC): es tracta d'una plataforma de representació i participació de les entitats juvenils de Catalunya. El CNJC té per objectiu promoure la participació i la implicació dels joves en la vida social, cultural i política del país. A través de les seves activitats, el CNJC recull informació i coneixement de la situació dels joves i les seves demandes i inquietuds.
- Departament de Treball i Empresa: aquest departament de la Generalitat de Catalunya, a través de l'Observatori del Treball i Model Productiu, proporciona dades, informació i coneixement útils per conèixer i interpretar la realitat del món del treball i el model productiu de l'economia catalana. També són útils per al disseny i el seguiment de polítiques públiques en aquests àmbits.
- La Fundació Jaume Bofill publica multitud d'informes i documents sobre l'educació a Catalunya.
- Diputacions provincials: la Diputació de Girona posa a l'abast el programa Xifra, el Sistema d'Informació Socioeconòmica Local, i la Diputació de Barcelona, el programa Hermes, que recopila i presenta una sèrie de dades socioeconòmiques dels diferents municipis de la demarcació de Barcelona.

D'altra banda, multituds d'entitats especialitzades en els diferents àmbits de la realitat juvenil també elaboren estudis o publicacions que contribueixen al seu coneixement.

Les dades relacionades amb la situació de les persones joves a Catalunya en els diferents àmbits que

trobareu a continuació estan extretes dels materials de *Curs sobre polítiques locals de joventut del 2022-2023*, de l'Agència Catalana de la Joventut, a partir de dades elaborades per l'Observatori Català de la Joventut.

83. Quants joves hi ha a Catalunya?

Segons el Sistema d'Indicadors de Joventut, l'any 2021 a Catalunya la joventut representava el 16,1% de la població. En altres paraules, el 16,1% de la població de Catalunya tenien entre 15 i 29 anys. Aquest percentatge ha estat certament fluctuant els darrers anys, ja que el 2013 aquest percentatge era de 15,6, però el 2003, del 21,4%.

84. Hi ha diferències en el pes demogràfic de la joventut a les diferents zones de Catalunya?

La diversitat territorial a Catalunya també es manifesta en la proporció de joves en diferents regions. Així, per exemple, a les Terres de l'Ebre només el 14,8% de la població són joves, mentre que a l'Alt Pirineu i l'Aran aquest percentatge és del 14,9%. En general, les regions allunyades dels centres urbans importants i amb menys recursos per incentivar els projectes de vida dels joves tendeixen a tenir una població jove menor, una situació que posa de manifest la necessitat d'adaptar les polítiques de joventut a les característiques i les necessitats específiques de cada regió per assegurar que cap jove es quedi enrere.

No obstant això, dins de les diferents zones de Catalunya és possible observar variacions en la proporció de joves en la població, i que es deu a la tendència natural de la població a agrupar-se en zones amb més recursos i oportunitats, com ara les capitals de comarca, fet que pot afectar el pes demogràfic de les persones joves en altres poblacions de la mateixa comarca.

Malgrat la tendència a la disminució del pes demogràfic de la joventut, és important destacar que la seva presència continua sent crucial per al desenvolupament de societats fortes i dinàmiques, tant en termes productius com culturals i socials, i és per

això que les polítiques de joventut són més necessàries que mai per assegurar que el jovent tingui les oportunitats i els suports necessaris per desenvolupar el seu potencial i contribuir al benestar de la societat.

85. Quins altres fenòmens podem destacar sobre les característiques demogràfiques de la joventut?

Durant els últims anys, el percentatge de població de nacionalitat estrangera a Catalunya ha crescut significativament fins a arribar al 22,5% de la població jove el 2021. Aquesta tendència s'explica en part per la globalització, que ha augmentat els fluxos migratoris cap a la regió i ha configurat una població juvenil cada vegada més diversa. Aquesta diversitat genera alguns reptes socials, com el fenomen de la població menor migrada sense referents adults que es va fer evident durant els anys 2018 i 2019. No obstant això, també ofereix oportunitats per enriquir les formes i les expressions socials i culturals de la societat.

86. Quina és la situació educativa de la joventut a Catalunya?

Els joves catalans estan polaritzats en termes de nivell educatiu: un 25,1% tenen estudis obligatoris o inferiors i un 54%, estudis superiors, la qual cosa fa que molts joves sense estudis estiguin abocats a la precarietat i molts dels que tenen titulacions superiors estiguin sobrequalificats. Tot i que la distribució de l'alumnat d'estudis postobligatoris s'ha ajustat més a les necessitats del mercat laboral, la taxa de graduació als cicles formatius continua sent molt baixa. A més, la baixa despesa educativa, la segregació escolar i el model productiu incentiven l'abandonament prematur i estimulen la sobrequalificació.

87. Com influeix la formació complementària en les desigualtats educatives?

Les persones joves amb més estudis són les que fan més formació complementària, amb un 35%, en con-

traposició amb el 47% que no segueix cap formació reglada. En general, doncs, els estudis complementaris tendeixen a augmentar les desigualtats educatives.

88. Quines són les principals desigualtats educatives que afecten la població jove?

Les desigualtats educatives no es distribueixen de manera aleatòria entre la població jove, sinó que es fonamenten en uns eixos de desigualtat, la qual cosa es reflecteix en les diferències entre les persones joves de classe treballadora i mitjana assalariada, així com entre les persones joves de nacionalitat espanyola i estrangera. Les noies tenen, respecte als nois, titulacions superiors, però sovint acaben ocupant llocs de treball més precaris i vinculats a les cures. L'educació juga un paper fonamental en la reproducció de les desigualtats socials de generació en generació.

89. Quin és el paper de l'educació no formal en la situació educativa de les persones joves?

L'educació no formal té un paper important en la situació educativa de les persones joves, ja que els permet adquirir aquelles competències transversals i relacionals necessàries per a la vida. I això és possible gràcies a la generació d'un vincle socioeducatiu entre els professionals i els joves. Així doncs, l'educació no formal pot contribuir a pal·liar les desigualtats educatives existents, ja que ofereix una oportunitat per a aquelles persones joves que no han obtingut una titulació acadèmica però poden beneficiar-se de la formació en competències i valors a través del lleure educatiu. L'educació no formal és un element clau de la perspectiva de l'Educació 360 (aliança institucional amb diferents organitzacions implicades per a l'educació a temps complet), ja que permet aconseguir una formació integral a través de l'aprenentatge basat en l'experiència, la pràctica i la reflexió.

90. Quina és la situació laboral de les persones joves a Catalunya i quins són els factors que contribueixen a aquesta situació?

La situació laboral de les persones joves a Catalunya es caracteritza per una elevada taxa d'atur, temporalitat i sobrequalificació, i són el model mediterrani d'ocupació i el model familiarista de benestar els que hi contribueixen, atès que les famílies tenen la responsabilitat bàsica de mantenir les persones joves. A més, la distribució desigual del treball productiu i reproductiu també genera desigualtats de gènere. Catalunya ha experimentat una millora en molts sectors de l'economia durant les darreres dècades, però encara hi ha un pes important de l'economia submergida i les desigualtats de gènere destacades.

91. Quin és l'impacte de la situació laboral actual sobre les dones i com es relaciona amb la distribució desigual del treball productiu i reproductiu?

Les persones joves són les que es veuen afectades més negativament per aquest model de treball caracteritzat per l'atur i la precarietat estructurals, i la concatenació de contractes temporals, la qual cosa obliga les dones a conciliar la seva activitat laboral amb el treball domèstic i familiar, i això genera noves desigualtats de gènere.

92. Quines altres situacions generen desigualtats en el mercat laboral?

La situació laboral de les persones joves a Catalunya està estretament relacionada amb el seu nivell d'estudis. Els joves amb estudis obligatoris inferiors presenten una taxa d'atur del 33% i els que tenen estudis postobligatoris, del 14,1%. Les persones joves de procedència immigrant també mostren una situació laboral més vulnerable, amb una taxa d'atur del 22%. Pel que fa al gènere, malgrat que les dones han millorat la seva posició en termes de formació, continuen les desigualtats pel que fa a l'atur, la temporalitat, la sobrequalificació i els ingressos. A més, els nous estu-

dis de l'ocupació dels temps han demostrat que hi ha un biaix de gènere en tots els àmbits de la vida diària, la qual cosa requereix una perspectiva interseccional per a les polítiques d'ocupació.

93. En relació amb l'emancipació i l'accés a l'habitatge, quina és la situació de les persones joves?

En les societats contemporànies, marxar de casa dels pares i establir casa pròpia (el que anomenem emancipar-se) és un pas fonamental en la transició de la joventut a l'edat adulta. No obstant això, en les últimes dècades, al sud d'Europa en general, l'emancipació s'ha convertit progressivament en una de les principals dificultats per als joves. A Catalunya, el 2021 es va assolir la taxa d'emancipació més baixa del segle (15,5%) entre les persones joves de 16 a 29 anys. Fins i tot en el moment més àlgid, el 2007, just abans de l'inici de la crisi econòmica, la taxa d'emancipació només era del 33,1% i la mitjana del segle se situava en el 25,8%.

Lògicament, la majoria de persones joves acaben emancipant-se. Així, si entre els 16 i els 24 anys la taxa d'emancipació se situa en el 4,3%, entre els 25 i els 29 anys arriba al 42,1%, i entre els 30 i els 34 anys, al 72,4%. No obstant això, més d'una quarta part de les persones encara viuen a casa dels pares un cop passats els 30 anys.

94. Quines són les principals dificultats que tenen les persones joves per emancipar-se?

Aquestes dificultats s'expliquen principalment per dos factors: d'una banda, la vulnerabilitat laboral dels joves fa que els seus ingressos siguin irregulars i baixos, i això dificulta tant el lloguer com l'accés al finançament de la compra, i, de l'altra, la vulnerabilitat laboral de la joventut estimula l'allargament dels estudis i sovint, com a conseqüència, la dependència de la família d'origen.

D'altra banda, en termes comparatius, el preu de l'habitatge a Catalunya és molt alt, si es té en compte la capacitat adquisitiva de la població. Així, el preu del metre quadrat de l'habitatge de nova oferta a Catalu-

nya és de 2.496,2 euros, i el preu mitjà del de lloguer era, el 2020, de 734 euros (965 euros a Barcelona ciutat). El resultat és que un jove hauria de destinar de mitjana durant 17,7 anys la totalitat dels seus ingressos, si volgués comprar un habitatge de preu mitjà.

95. Quines desigualtats socials afecten a l'accés de l'habitatge de les persones joves?

Els ingressos mensuals i el nivell educatiu assolit, que són factors associats a l'origen social, tenen impacte en la capacitat d'emancipació, les condicions de vida i el nivell de vida en general. Per exemple, una proporció significativa de joves que s'han emancipat amb ingressos baixos viuen en habitatges amb problemes o en mal estat.

Pel que fa a la immigració, també es veu influenciada pels mateixos factors esmentats anteriorment. De fet, la taxa d'emancipació és més elevada entre els joves immigrants, ja que la seva situació migratòria els empeny a buscar la independència. No obstant això, la situació residencial d'aquests joves, independentment de si s'han emancipat o no, és sovint més precària. Així, per exemple, aquests joves tenen més probabilitats de viure en llars amb cinc persones o més.

96. En relació amb la diversitat del territori, quines diferències pot haver-hi per a l'emancipació?

Les dificultats per a les persones joves per emancipar-se poden variar segons el tipus de territori on viuen. Les zones rurals solen mostrar diverses limitacions que afecten la qualitat de vida dels seus habitants, com, per exemple, la manca d'oportunitats laborals i uns salaris més baixos que a les zones urbanes. A més, la connectivitat i les infraestructures són més limitades, la qual cosa dificulta la mobilitat i l'accés als serveis bàsics, especialment quan es tracta de transport públic. Així mateix, un altre problema que afecta els habitants de les zones rurals és la manca d'oferta d'habitatges a preus assequibles. Finalment, la població envellida i amb una densitat baixa pot generar un sentiment de solitud i aïllament entre els seus habitants.

Les zones urbanes també tenen els seus problemes específics: el cost de vida és elevat, especialment en relació amb els preus dels habitatges i el lloguer, cosa que pot resultar en una concurrència ferotge en el mercat laboral, on moltes persones competeixen per les mateixes feines.

Les zones turístiques també tenen les seves particularitats, i un dels problemes més destacats és l'elevat cost de vida, especialment en relació amb els preus dels habitatges i el lloguer per la gran demanda de segones residències i turisme, que també provoca que molts treballs estiguin relacionats amb el sector turístic, cosa que pot generar altes i baixes estacionals en el mercat laboral. A més, les zones costaneres més allunyades també poden tenir limitacions en la connectivitat i les infraestructures, la qual cosa pot afectar negativament el benestar dels habitants.

97. Quina és la situació de les persones joves en relació amb la salut mental?

La salut mental de les persones joves és un tema urgent en la situació actual de Catalunya, ja que les dones se'n veuen més afectades que els homes, i també hi ha problemes específics per a les persones amb dissidència sexual i de gènere a causa d'un sistema discriminatori. Aquesta combinació de discriminació, violència, opressió i salut mental se suma als reptes a què ja fa front la joventut catalana. La incertesa de la crisi de la Covid-19 i d'altres que puguin sorgir comporta augment de l'ansietat, dels trastorns alimentaris, del malestar emocional i de les atencions d'urgència, la qual cosa fa que la salut mental de les persones joves sigui una emergència important, tal com recull el Consell Nacional de la Joventut en l'informe del 2023.

98. Quins altres factors estan relacionats amb la salut de les persones joves?

La salut de les persones joves es pot veure afectada per diversos factors, com l'estrès acadèmic, social i familiar, l'abús de substàncies, els trastorns alimen-

taris, la falta d'activitat física, els problemes de son, la falta de suport social, l'assetjament escolar o el ciberassetjament, entre d'altres. A més, les desigualtats socials, econòmiques i de gènere també poden tenir un impacte important en la salut i el benestar de les persones joves, motiu pel qual és important abordar de manera integral les diferents dimensions que influeixen en la salut de les persones joves i promoure entorns saludables i inclusius per a tothom.

99. Com afecten les desigualtats socials a la salut de les persones joves?

Les persones joves de Catalunya s'enfronten a desigualtats socials que afecten la seva salut. Així, les dones i les persones en situacions socials més desfavorides tenen una salut pitjor; els estudiants, millor salut en general, però també presenten conductes de risc, com ara beure excessivament i mantenir relacions sexuals de risc, i les persones joves nascudes a l'estranger tenen una salut i una satisfacció amb la vida pitjors, però també mostren menys conductes de risc i fan poc ús dels assessoraments en salut. En definitiva, per millorar la salut de la població jove cal abordar els factors estructurals que influeixen en la seva salut i promoure entorns saludables i inclusius per a tothom.

100. Quines són les pràctiques culturals i d'oci més comunes entre els joves i quins són els factors que influeixen en la seva participació en aquestes activitats?

El consum i la pràctica culturals són importants per a la joventut perquè influeixen en la definició de les identitats personals i col·lectives. Els joves tendeixen a fer pràctiques d'oci en l'àmbit domèstic perquè és més barat que sortir de casa. Els consums més populars entre els joves inclouen connectar-se a Internet, veure la televisió, escoltar música i jugar a videojocs, a més de mostrar una tendència a la saturació en l'ús de les xarxes socials i els jocs d'ordinador. Tot i així, les activitats associades a la cultura legítima, com ara llegir llibres, anar a veure exposicions o al teatre, estan

augmentant entre els joves. Les dades mostren que hi ha una diferència en els perfils de les persones joves que consumeixen i realitzen pràctiques culturals i d'oci amb més o menys intensitat, amb factors com ara l'origen ètnic, l'estatus ocupacional i la situació familiar, i que afecten la participació cultural i d'oci.

101. Quins són els factors de desigualtat que influeixen en la participació cultural i d'oci entre els joves?

Els joves d'origen ètnic minoritari tendeixen a tenir menys accés a la cultura legítima i, per tant, consumeixen menys aquest tipus d'activitats a causa de factors com la discriminació, la desigualtat social i l'absència de recursos culturals adequats en els seus entorns. Tanmateix, és important destacar que això no significa que aquests joves no tinguin interès per la cultura, sinó que les barreres estructurals i socials poden limitar-ne la participació.

Pel que fa a l'estatus ocupacional, els joves de famílies amb pocs recursos econòmics tenen menys accés a pràctiques culturals, i la seva participació en activitats d'oci, com ara anar al teatre o a concerts, és menor que la dels joves amb recursos econòmics més elevats.

Pel que fa a la situació familiar, la participació cultural dels joves està estretament relacionada amb la posició social i cultural dels seus pares que, amb un nivell educatiu i cultural més elevat tendeixen a influir positivament en la pràctica cultural dels seus fills.

Pel que fa al gènere, els estudis mostren que hi ha una tendència en les noies a participar en activitats culturals i d'oci amb més freqüència que els nois.

102. Per què és important que els joves participin activament en la seva comunitat i en la vida social?

La participació juvenil és una eina clau per a la formació de ciutadania crítica i activa. Quan els joves es comprometen activament amb la seva comunitat i participen en activitats i projectes que aborden temes que els afecten, aprenen a expressar les seves opinions i a

defensar els seus punts de vista, i això els ajuda a desenvolupar habilitats socials i emocionals i a guanyar confiança en ells mateixos i en les seves capacitats.

A més, la participació juvenil també ajuda els joves a entendre el funcionament de la societat i a desenvolupar una consciència crítica. A través de la participació en processos democràtics, aprenen a identificar problemes socials, a proposar solucions i a entendre la importància del diàleg i el compromís ciutadà, i tot això contribueix a la formació de ciutadans crítics i actius, disposats a implicar-se en la societat i a contribuir al seu desenvolupament a través de la seva participació ciutadana.

La participació juvenil, tanmateix, és clau per transformar les seves necessitats i aspiracions en polítiques públiques que les atenguin i les resolguin.

103. Quines són les característiques de la participació de les persones joves?

En general, les persones joves tendeixen a participar més en àmbits informals que en àmbits institucionals, és a dir, que en lloc de participar en les estructures formals de poder i presa de decisions, prefereixen utilitzar altres formes de participació més informals, com ara la participació en xarxes socials, la creació de grups i organitzacions independents o l'activisme social.

No obstant això, és important destacar que la participació juvenil no es limita només a l'àmbit informal, sinó que també pot tenir lloc en àmbits institucionals, com ara els consells de joventut, les organitzacions estudiantils i els partits polítics, entre d'altres. Així mateix, la participació juvenil pot ser una combinació de formes institucionals i informals, segons les preferències i els objectius dels joves en qüestió.

104. Què significa que les persones joves participen als marges?

La participació juvenil als marges fa referència a la implicació de les persones joves en espais o activitats allunyats de les zones de poder i de les estructures

formals de participació, i això inclou la participació en moviments socials, grups de joves autònoms, organitzacions juvenils i altres iniciatives de base. Aquests espais i activitats són més informals, flexibles i adaptats a les necessitats i els interessos dels joves, i són una forma de participació que els permet expressar les seves opinions i preocupacions, promoure canvis socials i establir relacions de suport i solidaritat entre ells.

La participació juvenil als marges és important perquè els joves que pertanyen a grups socials en situació de vulnerabilitat o que s'enfronten a dificultats per accedir als espais formals de participació, poden trobar-hi una manera de fer-se sentir i fer-se partícips en la presa de decisions que afecten les seves vides i les de la seva comunitat. Així mateix, la participació juvenil als marges pot contribuir a la construcció de teixit social i comunitari en zones més desfavorides, contribuir a millorar les seves condicions de vida i reduir-ne les desigualtats socials.

105. Existeixen desigualtats en la participació de les persones joves?

La participació juvenil varia segons els recursos socioeducatius i les xarxes organitzades a què les persones joves tenen accés, és a dir, que les que tenen més capital cultural i estan vinculades a xarxes organitzades tendeixen a participar més que les que tenen menys recursos. Tanmateix, segons el tipus de participació, es poden requerir més habilitats i recursos.

D'altra banda, la forma en què les persones joves es mobilitzen és molt diferent i cal analitzar cada cas de manera individual. Així, per exemple, les protestes han normalitzat el seu ús i la seva activació depèn molt del context, fet que pot reduir les desigualtats a l'hora d'utilitzar-les en moments de gran mobilització juvenil.

En general, les dones tendeixen a participar més en activitats no institucionalitzades, menys formals i no vinculades a la política partidista, i això inclou l'activisme en ONG o moviments socials o el consum polític. No obstant això, les diferències entre les ge-

neracions més joves són menys pronunciades que les que hi ha entre homes i dones més grans, ja que les dones joves tenen més oportunitats d'educació i ocupació. A més, és important destacar que hi ha condicions estructurals i contextuals que poden incentivar o dificultar la participació juvenil i el tipus de participació que s'activa.

Novena part.

**Àmbits d'actuació
en polítiques locals
de joventut**

106. Quins són els principals àmbits d'actuació de les polítiques locals de joventut que ha de tenir en compte un regidor de Joventut?

Com a regidor de Joventut, és important tenir en compte els diferents àmbits d'actuació de les polítiques locals de joventut per garantir que les necessitats i les preocupacions de les persones joves del municipi estiguin adequadament ateses seguint les prioritats que s'hagin establert. A continuació, es mostren els principals àmbits d'actuació que han de promoure les polítiques locals de joventut:

1. Oportunitats d'educació i formació: accés de les persones joves a l'educació i la formació, així com fomentar-ne l'aprenentatge i la formació al llarg de la vida. Això pot incloure l'organització de programes de tutoria, la promoció de l'aprenentatge informal, la facilitació de l'accés a programes d'educació i formació, i la creació d'espais d'aprenentatge comunitari.
2. Ocupació i autoocupació: accés de les persones joves al mercat laboral i fomentar l'autoocupació i l'emprenedoria juvenil, amb un impuls especial de l'economia social i solidària. Això pot incloure la creació de programes de formació professional i orientació laboral, la promoció d'oportunitats d'ocupació i autoocupació, i la facilitació de l'accés a finançament per a iniciatives empresarials juvenils.
3. Accés a l'habitatge: cal treballar per facilitar l'emancipació domiciliària de les persones joves a través de mesures que els permetin accedir a un habitatge adequat. Per aconseguir-ho, es poden implementar diferents actuacions relacionades amb la creació d'habitatge públic, ja sigui a través de la construcció de nous habitatges o bé de la rehabilitació del parc existent. A

més, es poden crear ajuts econòmics per ajudar les persones joves a fer front als costos de l'habitatge o bé promoure'n els drets.

4. Salut i benestar: cal treballar per la salut i el benestar de les persones joves, incloent-hi la prevenció de problemes de salut mental, la promoció de l'estil de vida saludable i la creació d'espais segurs i saludables per als joves. Això pot incloure la promoció de programes de salut mental i benestar, la creació de programes d'activitat física i esportiva, i espais segurs per als joves, com ara per a oci nocturn.
5. Participació juvenil: participació activa i significativa de les persones joves en la vida de la ciutat, incloent-hi la presa de decisions i la planificació de les polítiques. Això pot incloure la creació de consells de joventut, la promoció de la participació en els pressupostos participatius, espais de diàleg i facilitació de la participació en els processos de consulta ciutadana.
6. Cultura i oci: accés dels joves a l'oferta cultural i d'oci de la ciutat, incloent-hi la promoció de la cultura i l'art juvenil i la creació d'espais culturals i d'oci per als joves. Això pot incloure la promoció d'esdeveniments culturals i d'oci per als joves, i la creació de centres juvenils.
7. Igualtat: es tracta de les accions, els programes i les estratègies que es posen en marxa per garantir que tots els joves tinguin les mateixes oportunitats i condicions per participar en la vida social, cultural i política de la seva comunitat local. Això inclou l'eliminació de desigualtats i discriminacions basades en factors com l'edat, el gènere, l'origen ètnic, l'estatus socioeconòmic, les capacitats diverses i l'orientació sexual, entre d'altres.
8. Mobilitat internacional: les circumstàncies vitals de moltes persones joves faciliten que moltes participin de programes o experiències de mobilitat internacional per augmentar les seves oportunitats educatives i/o laborals o per implicar-se en iniciatives de voluntariat solidari.

107. Quines actuacions poden fer els ajuntaments en matèria educativa?

Les polítiques educatives són el pilar fonamental de les polítiques de joventut, atès els que permeten construir el seu projecte de vida i els possibiliten desenvolupar un perfil professional que els conduirà a una inserció socioeconòmica en el sistema productiu establert.

Els ajuntaments poden implementar diferents polítiques, com ara:

- Programa d'orientació educativa per ajudar les persones joves a trobar la seva vocació i a orientar la seva formació cap a les seves necessitats i interessos, cosa que pot ajudar a reduir l'abandonament escolar i a millorar l'èxit educatiu.
- Foment de la formació professional a través de diferents iniciatives, com ara subvencions per a la formació, programes de pràctiques en empreses i col·laboració amb centres de formació professional.
- Disseny de programes de formació i inserció (PFI) per a joves que no han obtingut el graduat de l'ESO perquè puguin incorporar-se al món laboral o continuïn un itinerari formatiu.
- Organització de fires i jornades per donar informació i facilitar la presa de decisions en moments de transició educativa i professional.
- Organització de xerrades d'orientació amb l'objectiu de rebre suport en els moments previs a la presa de decisió pel que fa als itineraris formatius o professionals.
- Promoció de la relació entre l'educació i el món laboral mitjançant xerrades i conferències amb empreses locals i la promoció d'activitats pràctiques en col·laboració amb empreses.
- Accés a recursos per a la formació, com ara amb ajuts per a formació, beques i subvencions per a les persones joves que no hi poden accedir per manca de recursos.
- Activitats extraescolars, vinculades al currículum escolar, adreçades a les necessitats d'aquests col·lectius i incorporació d'objectius explícits d'aprenentatge. Inclusió de metodolo-

gies innovadores i experimentals relacionades amb les habilitats per a la vida i emocionals.

- Actuacions orientades a promoure el retorn al sistema educatiu: treball socioeducatiu amb joves desescolaritzats, programes de formació de segones oportunitats, programes de suport escolar (aules d'estudi), d'orientació i d'acompanyament socioeducatiu.
- Programes d'educació en el lleure (de suport i creació d'activitats de lleure educatiu) que permetin l'accés als col·lectius de joves que més pateixen les desigualtats, amb l'objectiu de reduir-les.

108. Quins són els aspectes importants que cal tenir en compte per abordar les desigualtats que viuen les persones joves en matèria educativa?

En relació amb les desigualtats socials en l'educació, és important que els ajuntaments considerin que no totes les persones joves tenen les mateixes oportunitats. Les persones joves amb menys recursos econòmics o amb orígens socials desfavorits poden tenir més dificultats per accedir a l'educació i la formació. Per combatre aquestes desigualtats, els ajuntaments poden implementar polítiques específiques per fomentar l'educació i la formació en aquestes persones joves, com ara la promoció de la igualtat d'oportunitats i l'acord amb centres educatius per eliminar les barreres que en dificulten l'accés.

D'altra banda, les desigualtats per raó d'origen i gènere són una realitat en l'àmbit de l'educació. Les desigualtats per raó d'origen fan referència a les desigualtats que es produeixen en funció de la posició socioeconòmica o de la procedència cultural de les persones joves, i en poden afectar l'accés, l'abandonament escolar i el rendiment acadèmic. Les desigualtats de gènere, en canvi, serien les desigualtats en funció del sexe de les persones, i en poden afectar l'accés, l'elecció de carrera i la discriminació en l'educació de les nenes i les dones. Per abordar aquestes desigualtats, els ajuntaments poden implementar polítiques que fomentin l'accés igualitari a l'educació per a tothom, la igualtat d'oportunitats i la lluita contra la discriminació de gènere.

109. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria d'educació?

El quadre següent és una mostra dels agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per aplicar les polítiques en educació.

Agents autonòmics	Departament d'Educació (serveis territorials) i Departament de Recerca i Universitats
Agents comarcals	Consell comarcal: conselleries d'Educació i Joventut
Agents locals	Escoles, instituts i altres centres educatius, equips d'assessorament i orientació psicopedagògic (EAP), entitats de lleure educatiu, AFA
Tercer sector	Entitats d'orientació i suport educatiu (Càritas, Creu Roja...)
Figures professionals	Professorat, orientadors/es, monitors/es de lleure

110. Quines actuacions es poden fer en matèria de treball juvenil?

En matèria de treball juvenil, els ajuntaments poden fer moltes actuacions per fomentar l'ocupació i l'emprenedoria entre la població jove i reduir la precarietat laboral de les persones joves, com ara:

- Promoure l'orientació laboral mitjançant serveis d'assessorament i acompanyament en la cerca de feina (borses de treball) o en la creació de projectes empresarials. També es pot orientar sobre aspectes jurídics relacionats amb l'àmbit laboral.
- Organitzar fires i jornades de treball per a joves on puguin establir contactes amb empreses i entitats.

- Col·laborar amb les empreses per crear programes de pràctiques i beques.
- Fer programes de foment de l'economia social i solidària (ESS) a través de l'organització d'accions de sensibilització, orientació d'ajudes econòmiques i creació de projectes per donar suport a aquest tipus d'iniciatives i adaptades a les necessitats específiques del territori i dels diferents perfils de les persones joves.
- Programes de transició escola-treball per crear oportunitats per als joves més desfavorits i ajudar en la seva inclusió social i mobilitat ascendent, especialment per als que es troben en atur de llarga durada o en situacions laborals precàries.
- Oferir formació específica per als joves en funció de les necessitats del mercat laboral.
- Fomentar el treball en xarxa amb altres ajuntaments i organismes per coordinar accions en matèria de treball juvenil.
- Fer actuacions de sensibilització dels drets i els deures de les persones treballadores a fi de prendre consciència de les possibles vulneracions laborals i mirar de prevenir-les.

111. En relació amb el treball reproductiu, què es pot fer des dels ajuntaments?

El treball reproductiu fa referència a totes aquelles activitats necessàries per al sosteniment de la vida, però que històricament han estat assignades a les dones de manera invisible i no remunerada, com ara les tasques de cuina, neteja i cura de les persones dependents, entre d'altres. Així doncs, les polítiques de joventut en l'àmbit del treball reproductiu fan referència a les actuacions que les regidories de Joventut poden dur a terme per combatre aquesta desigualtat de gènere i promoure la corresponsabilitat en les tasques de cures entre homes i dones joves.

Les regidories de Joventut poden dur a terme diverses actuacions per promoure el reconeixement i la valoració del treball reproductiu. Entre les seves funcions, destaquen la sensibilització a través de campanyes, la formació en habilitats i competències,

l'acompanyament personalitzat, la creació de xarxes per compartir recursos i experiències, el suport a la creació d'empreses socials i la inclusió del treball reproductiu en els plans d'ocupació de l'ajuntament, que poden contribuir, doncs, a millorar les condicions laborals i de vida de les persones que realitzen aquesta tasca i a promoure la seva integració laboral.

112. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria de treball juvenil?

El quadre següent és una mostra dels agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per aplicar les polítiques en relació amb treball i ocupació juvenils.

Agents autonòmics	Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC), Xarxa Emprèn, Direcció General d'Economia Social i Solidària, tercer sector i cooperatives
Agents comarcals	Àrees de promoció econòmica comarcals, ateneus cooperatius, grups d'acció local (territoris rurals...)
Agents locals	Àrea de promoció econòmica local, Oficina del SOC, cambres de comerç, associacions d'empreses
Tercer sector	Sindicats, entitats d'orientació i suport a la inserció laboral (Càritas, Creu Roja, fundacions locals, etc.)
Figures professionals	Orientadors/es laborals, referents d'ocupació juvenil

113. Es poden fer actuacions per facilitar l'accés a l'habitatge de les persones joves?

En matèria d'habitatge juvenil, els ajuntaments poden dur a terme diverses actuacions per garantir l'accés a un habitatge digne per a les persones joves, algunes de les quals són les següents:

- Promoure la construcció d'habitatges socials destinats a joves amb condicions de lloguer assequibles i adaptats a les seves necessitats.
- Fomentar la rehabilitació d'habitatges antics per adaptar-los a les necessitats dels joves i transformar-los en habitatges socials.
- Establir convenis amb propietaris de pisos buits per posar-los a disposició de joves amb dificultats per accedir a l'habitatge.
- Promoure la creació de cooperatives d'habitatge o altres formes de tinença alternativa, com la masoveria urbana, en les quals els joves puguin adquirir o llogar habitatges en condicions més favorables.
- Assessorar les persones joves sobre l'accés i el manteniment de l'habitatge, i facilitar-los coneixements i capacitat per prendre decisions, així com proporcionar-los informació sobre les diferents opcions d'accés, recursos disponibles, aspectes legals i jurídics, i ajuts existents.

114. Quins són els aspectes importants que cal tenir en compte per abordar les desigualtats que viuen les persones joves en matèria d'habitatge?

Les desigualtats que viuen els joves en relació amb l'accés a un habitatge digne i adequat s'observen des de diferents perspectives. D'una banda, destaquen la precarietat laboral i la desocupació com a factors que impedeixen als joves accedir a l'habitatge, i els ajuntaments els han de garantir l'accés independentment dels ingressos i treballar per aconseguir-ho en totes les zones del municipi, i, de l'altra, les desigualtats socials i educatives poden limitar l'accés a l'habitatge, especialment per a aquells joves que pateixen discriminació

per raons de gènere, orientació sexual, ètnia o religió, o que provenen de famílies amb menys recursos.

Per combatre les desigualtats per raó d'origen en matèria d'habitatge, els ajuntaments han de promoure polítiques d'habitatge social, sensibilitzar els propietaris d'habitatges sobre la discriminació en el mercat immobiliari i millorar l'accessibilitat als ajuts i les subvencions destinats a l'habitatge per als joves que provenen de països diferents o tenen arrels ètniques o culturals diferents. També és important promoure l'educació en matèria d'habitatge i els drets dels ciutadans per garantir que tothom tingui accés a un habitatge digne i adequat, independentment de l'origen social o cultural.

115. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria d'habitatge?

El quadre següent és una mostra dels agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut a l'hora d'aplicar les polítiques en relació amb l'accés a l'habitatge.

Agents autonòmics	Departament de Territori, Agència de l'Habitatge de Catalunya
Agents comarcals	Oficina comarcal d'Habitatge
Agents locals	Serveis socials municipals, oficina local d'Habitatge
Tercer sector	Cooperatives d'habitatge, entitats del tercer sector que treballen per l'accés a l'habitatge (PAH, Sindicat de Llogateres, etc.), promotors locals d'habitatge, associacions de veïns
Figures professionals	Tècnics d'Habitatge, mediadors/es

116. Quines actuacions es poden fer en relació amb la salut de les persones joves?

L'àmbit de les polítiques de salut és un dels més amplis, ja que hi ha moltes temàtiques per tractar. Aquestes són les principals polítiques públiques que poden fer els ajuntaments per fomentar la salut entre els joves:

- Crear programes d'educació per a la salut en centres educatius i espais juvenils que promoguin l'adopció d'hàbits saludables i previnguin l'ús abusiu de substàncies.
- Crear campanyes de conscienciació sobre la importància d'una alimentació equilibrada i saludable, la realització de tallers o xerrades sobre alimentació, o la promoció d'opcions de menjar saludables en esdeveniments públics i festes.
- Promocionar l'activitat física i l'esport a través de la creació de zones verdes i poliesportives, i l'organització d'activitats físiques, així com fer accessible l'accés als clubs esportius locals a través de beques.
- Desenvolupar polítiques d'educació sexual que promoguin una sexualitat saludable, responsable i segura.
- Fomentar l'ús responsable de les noves tecnologies amb campanyes de conscienciació sobre els riscos i les conseqüències de l'ús problemàtic.
- Promoure models d'oci segurs i coherents amb les dinàmiques i les necessitats juvenils. Les alternatives s'han d'articular des de la perspectiva de reduir els riscos en relació amb els horaris, els espais, etc.
- Utilitzar l'educació emocional com a mètode per dur a terme els projectes de prevenció i promoció de la salut:
 - Projectes integrals i comunitaris.
 - Tallers per a joves i les seves famílies.
 - Campanyes de sensibilització.

117. Quins són els aspectes importants que cal tenir en compte per abordar les desigualtats que viuen les persones joves que poden afectar a la salut?

En relació amb les desigualtats socials, és important tenir en compte que determinades problemàtiques de salut afecten de manera més acusada determinats grups socials, com ara els joves en situació de vulnerabilitat, en funció del seu origen social, de gènere, ètnia, etc., motiu pel qual les polítiques públiques han de ser sensibles a aquestes desigualtats i promoure l'equitat en matèria de salut per als joves per garantir-los l'accés a les mateixes oportunitats que tothom.

118. Què és la perspectiva salutogènica i com es pot aplicar a les polítiques de salut?

La perspectiva salutogènica és una forma de veure la salut no només com l'absència de malaltia, sinó com un estat de benestar físic, mental i social, i posa èmfasi en els factors que promouen la salut en lloc de tractar només les malalties. Així, la perspectiva salutogènica proposa que les polítiques de salut s'han de centrar en les oportunitats i els recursos que tenen les persones per millorar la seva salut i benestar en lloc de fer-ho exclusivament en la prevenció i el tractament de les malalties.

En resum, la perspectiva salutogènica proposa una visió de la salut com un procés actiu i participatiu en el qual els joves han de ser protagonistes i els agents de la seva pròpia salut i benestar, i les polítiques de joventut han de donar suport i fomentar aquesta visió.

119. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria de salut?

El quadre següent és una mostra dels agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per aplicar les polítiques en matèria de salut.

Agents autonòmics	Departament de Salut, Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques, Agència de la Salut Pública de Catalunya
Agents comarcals	Consorcis sanitaris
Agents locals	Àrea Bàsica de Salut (ABS), Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ)
Tercer sector	Creu Roja, Energy Control, Sida Studi, Educació per l'Acció Crítica, etc.
Figures professionals	Professionals de la salut: infermer/a, metge/metgessa, psicòleg/psicòloga, nutricionista, llevador/a, etc. Referents de benestar emocional i comunitària, educadors/es socials

120. Quines actuacions poden fer els ajuntaments per fomentar les pràctiques culturals de les persones joves?

Els ajuntaments poden fer diverses polítiques per millorar la situació dels joves en matèria cultural, com ara:

- Fomentar la creació d'espais culturals accessibles i inclusius per a tots els joves, independentment de la seva procedència o estatus social, que pot incloure l'apropiació i la regeneració d'espais abandonats o poc utilitzats, com ara edificis, solars, etc.
- Promoure la formació i el suport a joves artistes i creadors proporcionant beques, subvencions i altres recursos per ajudar-los a desenvolupar les seves habilitats i carreres professionals.
- Fomentar la participació dels joves en la creació i la difusió de la cultura, com, per exemple,

a través de la promoció de grups de teatre, música i altres activitats artístiques.

- Millorar l'accés dels joves a la cultura mitjançant la creació de programes de difusió cultural, promoció de la lectura, exposicions, etc.

121. Què cal tenir en compte per al disseny d'aquestes actuacions per reduir les desigualtats socials?

És important tenir en compte les desigualtats socials que hi puguin haver, la qual cosa pot implicar la identificació dels joves que més pateixen la manca d'accés a la cultura i l'adopció de mesures específiques per a ells, com ara la creació d'espais culturals en zones amb menys recursos, l'organització de tallers i activitats en comunitats marginades, etc.

A més, també es pot posar èmfasi en la promoció de la diversitat cultural, que implica reconèixer i celebrar la pluralitat de cultures que conviuen en la societat, i garantir que totes tinguin l'oportunitat de ser visibles i escoltades, i això pot incloure la creació de programes de difusió cultural que exposin la riquesa cultural dels diferents grups i comunitats, així com la promoció del diàleg intercultural i la comprensió mútua.

122. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en l'àmbit cultural?

El quadre següent és una mostra dels agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per aplicar les polítiques en l'àmbit cultural.

Agents autonòmics	Departament de Cultura
Agents locals	Equipaments culturals (biblioteques, teatres, cinemes, sales d'exposicions, etc.), escoles d'art, escoles de música, escoles de dansa, etc.

Tercer sector	Associacions culturals, fundacions i ONG culturals
Figures professionals	Tècnics de cultura, gestors/es d'equipaments culturals

123. Quins reptes ha d'assumir una regidoria de Joventut en relació amb la participació de les persones joves?

La manca de recursos i suport institucional, la dificultat de mobilitzar i implicar joves amb perfils diferents, la complexitat de garantir la sostenibilitat dels processos participatius i la necessitat de superar les desigualtats socials i de gènere són els principals reptes, segons *Aprenentatges i reptes dels processos participatius amb joves en l'àmbit local* (Castellà, C.; Farré, M. 2019).

En concret, cal garantir la diversitat en la participació juvenil per avalar que totes les veus siguin escoltades i es puguin abordar les necessitats i els interessos de tots els joves. Així mateix, se subratlla la importància de promoure la participació juvenil en els processos de presa de decisions que afecten les seves vides, com ara la planificació urbana, la participació en la vida associativa o la presa de decisions polítiques.

124. Quines polítiques de participació juvenil es poden fer des dels ajuntaments?

Les regidories de Joventut poden desenvolupar diferents programes de participació juvenil per involucrar els joves en la presa de decisions i en la gestió dels seus propis projectes:

- Pressupostos participatius joves: aquest programa implica donar als joves la possibilitat de proposar i votar sobre com es gasten els recursos públics a la seva comunitat.
- Consells de joventut: aquests òrgans permeten als joves representar les seves opinions i preocupacions davant les autoritats locals i organitzar activitats i esdeveniments per a la joventut.
- Grups de treball temàtics: implica la creació de grups de joves que treballen en temes espe-

cífics com la cultura, l'educació, l'ocupació, la salut i l'ecologia, entre d'altres.

- Generar processos participatius: són espais o mecanismes que permeten als joves participar activament en la presa de decisions i en la definició de les polítiques que els afecten, i que es poden desenvolupar en diferents àmbits, com ara la planificació de les polítiques de joventut, el disseny de programes i serveis, i l'avaluació de les iniciatives que s'han dut a terme, entre d'altres.
- Programa de voluntariat: aquest programa ofereix als joves l'oportunitat de treballar en projectes socials i comunitaris per adquirir experiència i competències útils per a la seva futura trajectòria laboral.
- Esdeveniments i activitats per a la joventut, com ara festivals, concerts, exposicions i esports, entre d'altres, que permetin als joves gaudir i socialitzar-se alhora que tenen la possibilitat de participar en la seva organització i planificació.

125. Si m'estic plantejant fer un procés participatiu amb les persones joves al meu municipi, què he de tenir en compte?

Un procés de participació és una eina que s'ha utilitzat en les últimes dècades per involucrar la ciutadania en la presa de decisions i en qüestions d'interès públic. Aquest tipus de procés permet als joves participar en espais de debat amb l'Administració i contribuir a la creació de projectes o accions des del principi fins al final, no només en una activitat puntual. Es tracta de ser partícip en el disseny, la planificació i l'execució.

Per portar a terme una experiència participativa que involucri els joves, és important que l'Administració pública compleixi els requisits fonamentals per garantir una mínima qualitat i que, segons el que es recull als materials del *Curs sobre polítiques locals de joventut 2022-2023*, de l'Agència Catalana de la Joventut, són:

- Reconèixer-ne la participació de la gent jove i donar suport en tot el que sigui necessari.

- Adaptar el procés a la realitat municipal: cada municipi té les seves especificitats, per tant, cal adaptar el procés a la realitat del municipi i connectar-ne les experiències prèvies.
- Voluntat política: és imprescindible que hi hagi la voluntat política per iniciar el procés i que les regidories estiguin disposades a implicar-s'hi i a ser conscients dels requisits i la feina que comporta.
- Recursos tècnics per dinamitzar el procés: cal persones dinamitzadores i recursos tècnics per impulsar el procés i fer-ne un bon seguiment.
- Regles del joc clares: és fonamental establir les condicions de la participació i que totes les parts les tinguin clares i hi estiguin d'acord.
- Temporització del procés: cal respectar el ritme i les dinàmiques del procés participatiu i adaptar-s'hi.
- Garantir espais oberts i inclusius mitjançant el disseny de metodologies que s'adaptin a les diferents realitats de les persones joves i preveure espais oberts i inclusius que s'adeqüin a la seva manera de fer.

126. Què entenem per acció comunitària en l'àmbit de les polítiques de participació juvenil?

L'acció comunitària és una forma d'intervenció participativa que té com a objectiu millorar la qualitat de vida de les persones joves mitjançant la creació i la consolidació de xarxes de treball, la dinamització juvenil, l'enfortiment del teixit associatiu juvenil i l'empoderament de les persones joves, perquè ajuda a fomentar la participació activa dels joves a la seva comunitat i a transformar-ne l'entorn.

127. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar actuacions en matèria de participació?

El quadre següent és una mostra dels agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per aplicar les polítiques en matèria de participació.

Agents autonòmics	Subdirecció General de Participació Ciutadana del Departament de Presidència, Consell Nacional de la Joventut de Catalunya
Agents locals	Regidoria de Participació Ciutadana
Tercer sector	Consell Local de Joventut, entitats juvenils, grups de joves, plataformes juvenils, entitats socials
Figures professionals	Educadors/es socials, tècnics d'acció comunitària, etc.

128. Quines són les principals actuacions que es poden fer des dels ajuntaments en matèria de polítiques de gènere? Quins criteris cal tenir en compte per implementar-les?

Les polítiques d'igualtat de gènere adreçades a les persones joves són fonamentals per assegurar un futur més just i igualitari per a tothom. Aquestes són algunes de les actuacions que els ajuntaments poden implementar per promoure la igualtat de gènere entre les persones joves:

- Educar en igualtat de gènere: desenvolupar programes educatius que promoguin la igualtat de gènere i lluitin contra la discriminació de gènere, que inclou la inclusió de continguts sobre la igualtat de gènere en els projectes socioeducatius i la realització de campanyes i tallers específics per a joves.
- Fomentar la participació activa de les dones joves i afavorir-ne la participació en la presa de decisions a través de la promoció de l'associacionisme juvenil i la creació de consells juvenils que promoguin la igualtat de gènere.
- Millorar l'ocupabilitat de les dones joves, proporcionar formació específica que els afavoreixi el seu accés a l'ocupació i establir polítiques

d'igualtat de tracte en les contractacions públiques.

- Sensibilitzar la població jove en matèria d'igualtat: realitzar campanyes de sensibilització que conscienciïn els joves sobre la discriminació de gènere i promoure models de conducta no sexistes.
- Combatre la violència masclista mitjançant campanyes per prevenir i combatre la violència de gènere entre les persones joves, i establir protocols d'actuació en situacions de violència masclista.

129. Quins criteris cal tenir en compte per aplicar les polítiques de gènere?

En aquest àmbit, per aplicar les polítiques de joventut cal tenir en compte els criteris següents:

- Especial atenció a les desigualtats de gènere en la joventut: les polítiques han d'estar adaptades a les necessitats i les realitats de la població jove, i tenir en compte les desigualtats de gènere que afecten aquest col·lectiu.
- Implicació de les persones joves en el disseny i la implementació de les polítiques, i fomentar-ne la participació activa.
- Col·laboració dels ajuntaments amb altres entitats públiques i privades que treballen en temes de gènere per maximitzar l'impacte de les polítiques.
- Incorporació de tecnologies i xarxes socials, atès que la població jove és molt activa en aquest àmbit i pot esdevenir una eina molt útil per promoure la igualtat de gènere entre aquest col·lectiu.
- Avaluar periòdicament les polítiques per identificar-ne l'efecte en relació amb la igualtat de gènere.

130. Quins són els agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per implementar polítiques de gènere?

El quadre següent és una mostra dels agents que cal tenir en compte des de la regidoria de Joventut per aplicar les polítiques de gènere.

Agents autonòmics	Departament d'Igualtat i Feminismes, Institut Català de la Dona
Agents locals	Regidoria d'Igualtat i tots els implicats en els protocols d'abordatge de les violències masclistes
Tercer sector	Associacions de dones, entitats feministes, entitats LGBTIQ+
Figures professionals	Tècnic de gènere, igualtat i feminismes

131. Quin interès té la promoció de projectes de mobilitat internacional des de la regidoria de Joventut?

La mobilitat internacional ofereix una gran oportunitat formativa, laboral i de voluntariat per als joves, atès que amb aquesta experiència poden adquirir noves competències, enfortir la seva autoestima i confiança i millorar el seu nivell d'idiomes, a banda de crear una xarxa de contactes i amistats a escala internacional que els serà molt valuosa per al seu futur personal i professional.

En el context laboral, les persones joves poden accedir a oportunitats d'ocupació i autoocupació, i a programes de formació professional. A més, el voluntariat internacional és una forma de mobilitat que permet als joves viure i treballar en altres països durant un període determinat fent tasques en projectes solidaris i socials, i col·laborant amb organitzacions locals en qüestions com l'educació, la salut, el medi

ambient i la cooperació al desenvolupament, entre d'altres.

En resum, la mobilitat internacional és una oportunitat única per a les persones joves per créixer i desenvolupar-se personalment i professionalment, i per enriquir les seves vides a través de l'aprenentatge intercultural, la solidaritat i el compromís social.

132. Quines actuacions pot fer la regidoria de Joventut per promoure la mobilitat internacional de les persones joves?

La regidoria de Joventut pot prendre diverses mesures per promoure la mobilitat internacional de les persones joves, com ara:

- Informació i orientació per proporcionar informació i orientació a les persones joves sobre les oportunitats de mobilitat internacional disponibles, així com assessorament sobre els requisits i els procediments que cal seguir per aconseguir el finançament i els permisos necessaris per viatjar a l'estranger.
- Creació de programes d'intercanvi, mitjançant acords amb altres ajuntaments o organismes internacionals, que permetin al jovent del municipi viatjar a altres països per estudiar o treballar.
- Organització de trobades internacionals o conferències internacionals per a les persones joves, on puguin compartir experiències i conèixer altres cultures.
- Espais per compartir les experiències internacionals de les persones joves del municipi, on expliquen la seva experiència i motiven els altres joves a seguir els seus passos.
- Promoció de cursos de llengües per ajudar-los a millorar les seves habilitats lingüístiques i facilitar-los la seva integració en altres països.
- Col·laboració amb altres entitats, com ara universitats, empreses, associacions juvenils i organitzacions no governamentals, per aconseguir més difusió de les oportunitats de mobilitat internacional i oferir-los una xarxa de contactes i suport per dur a terme els seus projectes.

Desena part.

Joves i ruralitats

133. Quins són els principals reptes dels entorns rurals?

Tant els municipis rurals com bona part dels micro-municipis es veuen afectats pel fenomen del despoblament, generalment territoris amb baixa densitat de població, amb dispersió de nuclis poblacionals i amb població envellida. Malgrat la diversitat de contextos rurals, la manca generalitzada de serveis i recursos en aquests entorns comporta un degoteig de joves que marxen cap a les ciutats a la recerca d'oportunitats educatives i laborals, o cap a les zones amb possibilitat d'habitatge assequible. A més, és important destacar que la identitat rural va experimentar un desprestigi en el passat, tot i que la pandèmia ha provocat efectes en sentit contrari, atès que s'ha revalorat la vida en aquests entorns. Invertir aquest degoteig i fer-lo positiu per a les zones rurals és el repte principal d'aquests territoris. I la població jove és un actor clau com a potencial humà per avançar en aquest repte.

134. En què consisteixen les polítiques rurals de joventut?

Aquestes polítiques se centren en les necessitats i les demandes dels joves en entorns rurals. Una estratègia territorial ben dissenyada és essencial per a la implementació d'aquestes polítiques, per evitar la fragmentació de programes i actuacions aïllades i, per tant, per garantir una visió global i coordinada de les polítiques de joventut en l'àmbit rural amb una perspectiva a llarg termini i adaptada a les necessitats del territori.

A més, les polítiques rurals de joventut han de tenir en compte tant les particularitats i les problemàtiques de cada territori, com les seves potencialitats, amb una visió resilient de cada entorn i context. Les xarxes relacionals, les oportunitats tecnològiques,

els espais intergeneracionals, la riquesa cultural, etc. permeten plantejar polítiques atractives per a les persones joves i alhora cerquen les col·laboracions interinstitucionals necessàries per fer viable la vida en entorns rurals, evitar la migració del jovent cap a zones urbanes i/o atraure persones nouvingudes al territori.

Així doncs, podem afirmar que les polítiques de joventut en aquests territoris, que cerquen el benestar de les persones joves, van o haurien d'anar intrínsecament associades a les polítiques de promoció del món rural i de fixació de població. I a la inversa.

135. Quins són els principals eixos de les polítiques de repoblament?

Per promoure el repoblament és important implementar estratègies per al desenvolupament del sector primari, com ara fomentar l'agricultura, la ramaderia i la pesca; incorporar elements tecnològics per millorar l'eficiència en aquest sector i en aquells en què es puguin desenvolupar en l'entorn rural, i establir aliances amb actors rellevants del territori, com ara cooperatives, associacions de pagesos i agents de desenvolupament econòmic i altres organitzacions que puguin contribuir al desenvolupament del territori.

D'altra banda, cal també crear serveis i recursos per al repoblament de persones joves, com ara programes d'habitatges a preus assequibles; facilitar la creació de negocis i espais de treball cooperatiu; oferir ajuts i incentius per a la instal·lació de noves famílies al territori, i promoure la identitat rural destacant els valors de la vida rural i la seva contribució a la societat per fomentar així una imatge positiva dels entorns rurals i incentivar la instal·lació de nous habitants.

Així mateix, és important aplicar polítiques mediambientals adequades i promoure la cura de l'entorn rural, atès que afavoreix el desenvolupament sostenible i el benestar de la comunitat. Finalment, cal aconseguir una combinació equilibrada entre el creixement econòmic i demogràfic i la preservació de les característiques de la ruralitat perquè fa que els joves puguin viure i treballar al seu lloc d'origen i, per tant, mantenir els seus trets identitaris i culturals.

136. Com es poden aplicar polítiques que fomentin l'arrelament de les persones joves del territori?

Per fomentar l'arrelament de les persones joves al territori, és important proporcionar-los recursos bàsics, com ara habitatge, feina i educació, la qual cosa implica crear programes específics per a joves que promoguin el desenvolupament d'aquests recursos, i promocionar els programes de foment de la identitat rural a través de la dinamització juvenil, el lleure i la cultura, és a dir, oferir activitats i espais on els joves puguin desenvolupar-se personalment i socialment, i sentir-se part de la comunitat local.

Per afavorir l'arrelament de les persones joves al territori, també és important fomentar que hi participin i s'hi impliquin, això és, donar veu a les persones joves i escoltar les seves idees i necessitats, així com implicar-les en els processos de presa de decisions del seu entorn, com, per exemple, incentivar la creació d'espais participatius on els joves puguin expressar les seves opinions i idees sobre les qüestions locals que els afecten directament.

En resum, per fomentar l'arrelament de les persones joves al territori és important proporcionar-los els recursos bàsics necessaris, promocionar els programes relacionats amb la identitat rural a través de la dinamització juvenil, el lleure i la cultura, i fomentar la seva participació i implicació en el territori.

137. Què és l'Agenda Rural de Catalunya?

L'Agenda Rural de Catalunya, elaborada per ARCA i altres entitats en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya i altres agents del món rural, i amb la participació ciutadana, és un full de ruta per al desenvolupament territorial, socioeconòmic i ambiental del món rural català que incorpora els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i té com a objectiu dinamitzar les zones rurals i situar-les al centre de les decisions sobre les estratègies de desenvolupament territorial. Aquesta agenda segueix l'estratègia de desenvolupament rural europea i complementa

l'Agenda Urbana 2030, la qual busca promoure una estratègia de desenvolupament territorial sostenible.

En aquest sentit, promou el desenvolupament econòmic i social de les zones rurals, així com la millora de la qualitat de vida dels seus habitants, cosa que podria tenir un impacte positiu en l'oportunitat laboral i en la qualitat de les condicions de vida de la joventut rural.

138. Quins són els principals agents que intervenen en les polítiques rurals?

Els principals agents que intervenen en les polítiques rurals són diversos i complets. En primer lloc, hi ha els territoris del programa Leader, definits per la Comissió Europea, que tenen com a objectiu promoure la participació de les persones en el desenvolupament rural a través de projectes innovadors i sostenibles. A més, els Grups d'Acció Local (GAL) són actors clau en la implementació de les polítiques rurals al territori perquè són els encarregats d'executar els projectes en col·laboració amb els diferents agents implicats, i estan representats per l'Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA).

A escala supramunicipal, els consells comarcals i les mancomunitats de municipis també intervenen en les polítiques rurals mitjançant la coordinació d'accions i recursos en l'àmbit territorial. D'altra banda, les associacions de municipis petits, com Micropobles i Munixics, també són agents importants en la defensa dels interessos dels seus territoris. Finalment, la Càtedra d'Estudis Socioeconòmics i Despoblament del Territori de Lleida és un agent acadèmic clau que promou la recerca i la formació en temes de despoblament i desenvolupament rural.

139. Quins són els principals programes que existeixen a Catalunya?

Hi ha diversos programes que s'estan implementant a Catalunya relacionats amb joves i ruralitats. Fem referència a alguns dels més rellevants:

- Programa Odisseu, de retorn dels joves a les zones rurals, impulsat per la Direcció General de Joventut i el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural a partir d'una iniciativa conjunta de la Fundació del Món Rural i l'Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya, amb la col·laboració dels Grups d'Acció Local Leader de Catalunya i la xarxa de professionals de joventut. En el marc d'aquest programa, destaquen Practicum Odisseu, el qual ofereix pràctiques remunerades als joves universitaris perquè puguin conèixer el món rural i contribuir a la seva dinamització, i els Networkings, uns espais de trobada d'inspiració, coneixement i creació de xarxa per facilitar el retorn o la instal·lació de joves a la comarca mitjançant la cerca d'oportunitats laborals i des d'on es promou l'economia social i solidària.
- *Estratègia de relleu generacional agrari de Catalunya*: és un document aprovat pel Govern de Catalunya, elaborat pel Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, que té com a finalitat facilitar l'accés a la nova generació d'agricultors a les terres agrícoles i donar suport a les noves iniciatives empresarials en el sector agrícola de Catalunya.
- *Programa de rehabilitació d'edificacions residencials buides per fomentar el repoblament en entorns rurals i de muntanya de Catalunya*: és una iniciativa del Departament de Territori que es va implementar l'any 2022 amb l'objectiu de fomentar la rehabilitació d'habitatges al món rural per promoure el repoblament i millorar les condicions de vida de les persones que hi viuen.

Aquests són alguns dels programes i les iniciatives que hi podem trobar, però n'hi ha molts d'altres que també intervenen en les polítiques rurals a Catalunya.

Onzena part.

**Sobre comunicació
i digitalització en
joventut**

140. Per què és important establir una comunicació efectiva amb les persones joves del municipi?

La comunicació efectiva amb les persones joves és clau per aconseguir una participació activa en la vida social, cultural i política del municipi, i per garantir que s'escoltin i es tinguin en compte les seves necessitats i demandes.

La comunicació amb les persones joves també els permet expressar les seves opinions i idees, i participar activament en les decisions que els afecten, cosa que els pot ajudar a fomentar l'autoestima, la confiança i la capacitat per afrontar els reptes i els desafiaments de la vida. En definitiva, establir una comunicació efectiva amb les persones joves del municipi és fonamental per crear un entorn més saludable, inclúsiu i participatiu per a tota la comunitat.

141. Quines són les principals barreres que s'han de superar per aconseguir una comunicació efectiva amb les persones joves?

En la comunicació entre la regidoria de Joventut i les persones joves, apareixen algunes barreres, com ara:

- Falta de confiança: molts joves no confien de vegades en les institucions públiques, com ara els ajuntaments, o no s'hi veuen representats.
- Falta d'informació: els joves molts cops no estan al corrent de les activitats i els programes que ofereix la regidoria de Joventut o no saben com accedir-hi.
- Falta d'accessibilitat: les persones joves poden tenir dificultats per accedir als serveis i els recursos de la regidoria de Joventut per raons geogràfiques o bé econòmiques o socials.
- Falta de participació: si els joves no es veuen involucrats en el disseny i la planificació de les

activitats i programes, és possible que no se sentin motivats per participar-hi.

- Tipus de llenguatge utilitzat: el llenguatge administratiu i formal pot allunyar les persones joves de l'ajuntament, perquè el veuen poc adequat o entenedor.

Per superar aquestes barreres, és important que la regidoria de Joventut estableixi canals de comunicació directes i efectius amb les persones joves i els faci partícips del disseny i la planificació de les activitats i els programes; que promogui la transparència i la difusió de la informació, i busqui solucions per fer accessible tots els serveis i recursos a tothom.

142. Quin tipus de llenguatge s'ha d'utilitzar en les eines de comunicació?

El llenguatge utilitzat en les eines de comunicació adreçades a les persones joves és fonamental per assegurar que el missatge arribi de manera efectiva i comprensible. És important emprar un llenguatge clar, directe i sense tecnicismes o frases complexes; cal, a més, tenir en compte que les persones joves poden tenir un llenguatge propi i diferent dels adults, motiu pel qual s'ha de tenir cura de no utilitzar expressions o paraules de difícil comprensió, i, finalment, s'ha d'adaptar el llenguatge a les diferents plataformes de comunicació tenint en compte que no és el mateix redactar un missatge per a les xarxes socials que per a un correu electrònic o una nota de premsa.

143. Com es pot involucrar els joves en la presa de decisions locals a través d'una comunicació efectiva?

Per involucrar els joves en la presa de decisions locals, és important crear canals de comunicació oberts i accessibles; fomentar la seva participació activa en els processos de presa de decisions locals; organitzar reunions o fòrums on puguin expressar les seves opinions i idees; oferir oportunitats per a la formació en la presa de decisions i la participació ciutadana; utilitzar plataformes digitals per a la votació en línia per a

aquells joves que no poden assistir a les reunions presencials; crear campanyes de conscienciació sobre la importància de la participació ciutadana en la presa de decisions locals, i, finalment, reconèixer i valorar la seva contribució en el procés de presa de decisions locals per fomentar-ne una implicació continuada.

144. Quines són les millors xarxes socials per establir la comunicació amb les persones joves?

Les xarxes socials més utilitzades per les persones joves són Instagram, TikTok i Snapchat. Aquestes plataformes ofereixen una gran varietat de continguts visuals i una forma immediata de comunicació a través de les *stories* i els missatges directes. No obstant això, també és important tenir presència en altres xarxes socials, com Facebook o Twitter, perquè hi ha altres segments de la població jove que encara utilitzen i també poden ser una eina útil per compartir informació sobre les activitats de joventut. En definitiva, és important conèixer les xarxes socials més populars entre les persones joves i adaptar el contingut i la comunicació a cada plataforma.

145. Les xarxes socials, es poden fer servir també per a la informació i l'orientació juvenils?

La resposta és afirmativa: les xarxes socials també es poden utilitzar per a la informació i l'orientació juvenils. Les persones joves són cada vegada més digitals i passen moltes hores al dia connectades a les xarxes socials, per la qual cosa aquestes plataformes poden ser una eina molt útil per a aquestes tasques. Així, per exemple, les regidories de Joventut poden publicar continguts informatius i educatius a les seves xarxes socials sobre temes com la salut, l'educació, l'ocupació o la participació ciutadana i oferir consells i recursos per als joves, així com informació sobre les activitats i els programes amb què compten.

Les xarxes socials també poden ser, a més, una plataforma per respondre a preguntes i dubtes i per promoure la interacció i el diàleg entre els joves i la regidoria de Joventut.

En definitiva, les xarxes socials poden ser una eina molt útil per a la informació i l'orientació juvenils, sempre que s'utilitzin de manera adequada i adaptada als interessos i les necessitats del públic juvenil.

146. Com es poden fer anar perquè serveixin d'altaveu a les iniciatives de les persones joves o d'altres col·lectius que generin continguts interessants per a les persones joves del municipi?

La comunicació també pot servir per fer d'altaveu a les iniciatives de les persones joves o d'altres col·lectius que generin continguts interessants del municipi.

Les regidories de Joventut poden utilitzar les xarxes socials per compartir continguts creats per joves, com ara iniciatives solidàries, esdeveniments culturals, campanyes de conscienciació o projectes innovadors, atès que no només ajuda a difondre les iniciatives dels joves, sinó que també els ofereix un espai de visibilitat i reconeixement.

En aquest sentit, la regidoria de Joventut també es converteix en una eina de suport i promoció dels joves i les seves iniciatives mitjançant el foment a una participació activa i una implicació en la vida del municipi. En definitiva, la comunicació pot servir d'altaveu a les iniciatives juvenils i ajudar a crear una comunitat més participativa i compromesa amb l'entorn.

147. Què implica definir un pla de comunicació?

És molt important que la regidoria de Joventut estableixi un pla de comunicació per ajudar a definir els objectius de comunicació i establir una estratègia per assolir-los de manera efectiva. Aquesta planificació pot estar associada al disseny i la implementació del pla local de joventut, i amb la identificació del públic objectiu, els continguts, els canals de comunicació, els recursos disponibles i el calendari de comunicació.

Un pla de comunicació ben estructurat és fonamental per assegurar una comunicació efectiva amb les persones joves i fomentar que participin i s'impli-

quin en les activitats i els programes de Joventut del municipi.

Es recomana revisar la *Guia per a l'elaboració del pla de comunicació d'un equipament juvenil* publicada per la Diputació de Barcelona l'any 2022.

148. Què és la digitalització dels serveis de Joventut?

La digitalització dels serveis de Joventut és una tendència que s'ha accelerat en els últims anys i s'ha vist reforçada per la pandèmia. Per poder dissenyar serveis digitals a Joventut que realment satisfacin les demandes de les persones joves, és important fer una anàlisi prèvia de les seves necessitats i expectatives. Així doncs, es poden desenvolupar plataformes digitals específiques, com ara portals web, aplicacions mòbils o xarxes socials, que permetin als joves accedir als serveis i els recursos de manera fàcil i intuïtiva. A més, cal garantir que els professionals de Joventut estiguin capacitats per utilitzar les eines digitals i treballar de manera conjunta amb altres agents del territori per oferir serveis més integrats i complementaris. Les plataformes digitals també poden ser un espai de participació i creativitat per als joves per expressar les seves inquietuds i propostes; on es promogui la creació col·lectiva de continguts i projectes i, finalment, cal vetllar per la seguretat i la privacitat de les persones joves i ser molt proactius en la prevenció dels riscos, com ara el ciberassetjament i la suplantació d'identitat.

En resum, la digitalització dels serveis de Joventut pot ser una oportunitat per a les regidories d'aquesta àrea per oferir serveis més accessibles, atractius i participatius als joves, sempre amb una visió de servei públic, innovació i responsabilitat.

149. Com podem promoure la ciutadania digital de les persones joves?

És important que els regidors i les regidores de Joventut promoguin la formació en competències digitals i la responsabilitat en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació; que facin un bon ús

de les xarxes socials i les plataformes digitals; que fomentin el respecte als drets i la privacitat de les persones usuàries i, finalment, que ofereixin recursos i suport als joves per fer front als reptes i els riscos dels entorns digitals, com ara el ciberassetjament, el sèxing o la manipulació de la informació.

A més, és important també garantir l'accessibilitat i l'accés als recursos digitals per a totes les persones joves, independentment de les seves capacitats, coneixements o condicions socioeconòmiques, la qual cosa implica, per exemple, assegurar l'accessibilitat dels equipaments i els serveis de Joventut per a persones amb discapacitats, així com oferir serveis d'orientació i formació digital per als qui no tinguin els recursos o els coneixements necessaris per accedir-hi, i, finalment fomentar la innovació i el desenvolupament de serveis digitals adaptats a les necessitats i els interessos de les persones joves, com ara plataformes per a la participació ciutadana o per a l'intercanvi d'experiències i coneixements.

150. Quines activitats poden fer els ajuntaments per capacitar les persones joves en la digitalització?

Els ajuntaments poden dur a terme diferents activitats per capacitar els joves en la digitalització, com ara:

- Oferta de cursos, tallers i activitats formatives en matèria de competències digitals, com ara programació, disseny i seguretat digital, entre d'altres.
- Creació d'espais de coworking i laboratoris tecnològics on puguin desenvolupar projectes i intercanviar coneixements i experiències en un entorn col·laboratiu.
- Organització de concursos, xarxes i plataformes en línia que promoguin la participació juvenil en el disseny i el desenvolupament de serveis digitals per al municipi.
- Creació de programes de voluntariat i pràctiques professionals en àmbits relacionats amb la tecnologia i la digitalització que els permetin

adquirir experiència i capacitació en aquestes àrees.

- Fomentar la col·laboració entre els centres educatius i els equipaments de joventut per a la promoció de la cultura digital i la formació en competències digitals.

Generalitat de Catalunya

**Diputació
Barcelona**

Diputació Tarragona

Diputació de Girona

Diputació de Lleida

ACM

Associació
Catalana
de Municipis

C/ València, 231, 6a | 08007 Barcelona | ☎ 93 496 16 16
acm@acm.cat | **acm.cat**